

MONOMONOMONOM

מחירים מיוחדים
מירימקום és az őz-
bbszerzési forrása

UTH

m kereskedése
ezazul 39. szám,
MONOMONOMONOM

n.
észletek.

His 9.
zenekar. 17: Fel-
abadegyetem. 19:
arfahangverseny.
enekes hangver-
ék. 21.40: Beszélő

Országos Postás-
Becker Antal:
Mendelsohn:
Kraul Antal:
Gounod: A
Sidney: Gésák
Magyar ab-
észletek a Dene-
er A.: Rencz-cir-
eur — xylophon-
Déli harangszó-
ól, időjárásjelen-
angverseny. Men-
nyitány. Pucini
acans: A hatyru.
i — nápolyi dal.
Arditi: Parla.
ngó-egyveleg. II-
ér rózsaszál —
Pasternack: Gio-
wai keringő. Gil-
virágzásról álmo-
Valse Vanité.
s időjelzés, időjá-
3.30: Morse-tan-
lőjelzés, időjárás-
egyery Ella elő-
pa New-Yorkja.
és cigányzene.
6.30: Olasz nyelv
pő novellái: „A
esztettem a boto-
rzk. 7.25: Hang-
lnek: K. Sztója-
lása György (zon-
m és fuga. Bach:
ból. Beethoven:
n: Ajánlás. Ugy
gbizások. Lajtha
l: Feljött már az
a György: Esik.
dal. Kodály: Ta-
rab — Egyedül.
sedő imádság. Fé-
is. Reménytelen-
a Nemzeti Szin-
lóadói estje. 9.15:
k. 9.30: Másfélóra
Automobil-induló.
zó a „Bajos isme-
Huszka: Rébusz
Lincke: Grigri —
li Rosen: Ótóra
jellemkép. Jose M.
— Pasadoble. Plan
i harangok — ke-
A berlini mester-
René Demaret:
zo. E hangverseny
elentés. II: Pertis
ának hangverse-
szállóból.

könyv feláról
en 60 lei (120 h.)
— II kötet lei 120
et hónvosztalgában

letések

KIADÓ május 1-re
tzelethelyiség és laká-
sok. Eladó két rollo
ajtókkal, auslaggal Ru-
lof-ut 40.

KÜLÖNBEJÁRATU
elegánsan burorozott
szoba fűrdőszobahasz-
nálattal a belvárosban
kiadó. Cim a kiadóba.

ÓVA DÉKKÉPES
volt vidéki kereske-
dő raktárok vagy fel-
ügyelői, esetleg más
hasonló állást keres.
„Megbizott” jeligére a
kiadóba.

Masamódeányt ke-
resek vidékre. Cim a
kiadóban.

XIII évfolyam • szám 82

1930. április 9

Szerda

5690 év Niszan 11

Am Uj Kelet az egyetemes ordoit
de bantit szidóság politikai
kapitajd.

Magyar szidonyozóit con-
sokit magjokállásával enged-
eseg.

Magjokállásukat nem kildőnk vissza de
magjokállásukra con rildőnkessz

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Magjokállás és kildőhivatal
Buda Buda L. Pop (v. Buda-B) B
Telefon 0-71.

2100 teleon (nyuda) 107.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre ... 1100 Lei
Félévre ... 600 „
Hogyodóvra ... 300 „
Egy hónapra ... 110 „

XELFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő más pénznem.)

Egy hóra 10 dollár.

Hirdetések
tartja szerint véletlenek fel.

A cserbenhagyott demokrácia

A kormány kolozsvári felhivatalos lapja, a „Patria”, feltűnő cikket közöl mai számában. A lap a háboru utáni nagy vagyonok revizió alá való vételét kéri és Tancred Constantinescu volt iparügyi miniszter példájára hivatkozik, aki tíz esztendővel ezelőtt az államvasutak egyszerű mérnöke volt, ma pedig egymilliórd lejt is meghaladó vagyon felett rendelkezik. Elvben természetesen csak helyeselhetjük ezt a kezdeményezést és minthogy a kérdéses cikk a „Patria”-ban látott napvilágot, azt kell binnünk, hogy ez a gondolat esetleg komoly terv formájában él az ország sorsának mai irányítóiban. Es mégis: a múlt tapasztalatai arra indítanak, hogy a kello szkepszissel fogadjuk minden hivatalos jellege ellenére is a „Patria” felhívását.

Egy kormányparti politikus nagyon helyesen állapította meg ugyanis, hogy a „Patria” cikkének nem most, hanem másfél évvel ezelőtt kellett volna napvilágot látnia. A nemzeti parasztpárt az ország morális szanalását hirdette a tíz esztendő ellenzéki küzdelem során. A párt vezetői, a parlament tribünjéről éppen úgy, mint a sajtóban és népgyűléseken megdöbentő leleplezéseket tettek liberális és averescanus politikuskok fantasztikus visszaéléseiről. Az egész ország visszhangzott ezektől a vadaktól. A nemzeti parasztpárt vezetői konkrét bizonyítékokat sorakoztattak fel annak dokumentálására, hogy mily feneketlen korrupció érvényesült a liberális és averescanus kormányok gazdálkodásában. Mindenki tudta és mindenki látta, hogy a köztvagyon senki jószága ebben az országban, amellyel szabadon rendelkeznek, amelyet kényük-kedvük szerint herdálnak el a hatalom birtokosai. Hogy csak egy példát említsük: Goga Octavian azzal vádolták esztendőkon keresztül, hogy az utolsó averescanus-kormány bukása alkalmával 13 millió lejt fordított ismeretlen célokra a belügyminisztérium titkos alapjaiból. És ki ne emlékezne arra a hatalmas zajra, amelyet a Lupas-féle gégetitörök körül rendeztek a politikai pártok.

Az irtózatos adóterhek alatt nyögő polgárok, a nemzeti-parasztpárttól várták a közélet tisztaságának, a köztvagyon respektálásának helyreállítását. Másfél esztendeje már annak, hogy a Maniu-kormány uralmon van és még mindig semmi yroma sincs az ellenzéki sorokban megannyiszor megígért szankcióknak.

Ez a kormány valóban a köz akaratából vette át az ország sorsának az irányítását. Meg volt tehát az autoritása ahhoz, hogy példás és példát statuáló intézkedéseket fogantathasson azokkal a politikussokkal szemben, akik a köztvagyon összetévesztették magánvagyonukkal. Els a valóban őszintén demokrata lett volna az a rezsim, melyet a Maniu-kormány intonált, úgy misem akadályozta volna meg a nagy tisztogatás elkezdését. A Maniu-kormány azonban — olyan okokból, amelyet most nem kívánunk firtatni, — nem nyult elég erővel kézzel a korrupció darázsészkebe. Nem tette meg azt a forradalmi lépést, amelyet az egész ország elvart tőle, amely programjának egyik legsarkalatosabb pontja volt és amely valóban új éra kezdetét jelentette volna ebben az országban. Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy azok a nehézségek, amelyekkel ma a nemzeti-parasztpárti kormányok meg kell birkóznia, valamennyien ebből a vétkes mulasztásból fakadnak. A győzelmi mámor napjaiban a nemzeti-parasztpárt megelőgedett az ostromállapot megszüntetésével, a cenzura felfüggesztésével, vagyis olyan külső inkább for-

mai természetű intézkedésekkel, amelyek csak arra voltak jök, hogy ezeknek leple alatt, szabadabban és akadályozatlanul dolgozzék a reakció. A nemzeti-parasztpárt engedményeket tett ellenfeleivel, koncessziókat tett saját programjával szemben és csak természetes, hogy a reakciós pártok vérszemet kaptak és ma már azt is sokallják, amit a Maniu-kormány a demokratikus haladás terén mégis megvalósított.

Ami a Stere-incidens körül lejátszódott, valamint Averescu tábornok legújabb manifestuma, szomorú bizonyítéka annak, hogy milyen végzetes következményekkel jártak a demokratikus programtól való elhajlások. Három tábornok otthagya a bukaresti Opera termet, azon az egyesülési ünnepségen, amelyen a Korona képviselője, a régenstanács egyik tagja is megjelent és ez a gesztus a hadügyminiszter lemondását és komoly kormányválságot idé-

Bucuresti-Bukarest, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A belpolitikai élet bizonytalanságára jellemző, hogy az elmúlt napokban a legfantasztikusabb hírek kerültek forgalomba a kormány sorsáról és az esetleges utódlás kérdéséről. Az igazság az, hogy Cihosky tábornok lemondásával és Constantin Stere kilépésével a belpolitikai helyzet feszültsége valamennyire engedett. Minden látszat arra mutat, hogy a beszarábiai parlamentek nem követik a származásba Sterét, hanem továbbra is megtartják mandátumukat. Bár Beszarabiának hetven képviselője és szenátora van a parlamentben, a kormányok még abban az esetben sem lesznek nehezségek, ha ezek történetesen ellenzéki álláspontot fognak bizonyos alkalmakkor elfoglalni.

Átszervezik a kormányt

Annyi bizonyos, hogy a kormány tekintélyét most már csak egy széleskörű átszervezés állíthatja vissza. Másfél esztendő alatt nyole miniszter és két alminiszter hagyta el a Maniu-kormányt, amelynek eredeti fizionómiájára ma már csak a legnagyobb erőfeszítésekkel lehet visszaemlékezni. Az átszervezés képezi most a miniszterelnök legfőbb gondját. Amennyiben sikerül olyan kormánylistát összeállítani, mely nemcsak kifelé képviseli a kormány tekintélyét, de hozzájárul a párt belső békéjének helyreállításához, úgy a kormány sorsa hosszú hónapokra biztosítva van. Az átszervezés egyébként az általános politikai helyzet szempontjából igen nagy jelentőségű, miután nem jelent egyebet, mint azt, hogy a régenstanács megerősíti a kormányba vetett bizalmát.

A politikai pártok vezetői pedig tudják, hogy a régenstanács minden áron el akarja kerülni új választások provokálását, amelyek felesleges megrázkódtatásoknak tennék ki az országot. A legfőbb alkotmányos fórum egyébként sem látja jószemmel azt a féktelen kampányt, amelyet a liberális párt a kormány ellen folytat. Hogy intencióinak az ellenzéki pártok előtt is kifejezést adjon, engedélyezni fogja Maniunak a kormány széleskörű átszerve-

zett elő. Pamfil Seicaru a „Curentul” főszerkesztője több-kevesebb joggal jósolja be cikkében, hogy a politikai pártok gyöngesége katonai diktatúrához kell, hogy vezessen. Az Operában történt incidens a liberálisok idézték elő, — írja Pamfil Seicaru — és a liberálisok a következmények feletti örömlükben ellejejení látszanak, hogy a három tábornok sikere olyan étvagyakat gerjeszthet fel egyesekben, amelyeket nehéz lesz kielégíteni és leszerelni... Averescu tábornok manifestumot fogalmazott meg az ország intellektueljeihez, amelyben nyíltan a demokratikus és parlamentáris rezsim ellen és a diktatúra mellett foglal állást.

„A minimumra kell lecsökkenteni a választóknak az ország sorsának irányítására való befolyását”, — írja Averescu tábornok. Mi mindannyian tudjuk, hogy a tábornokot főleg respektábilis népszerűtlensége inspirálta erre a manifestumra és közvetlenül a háborut követő években, midőn még élt a választókban a „Marasesti-i győző” mi-

sét. Ez az átszervezés még e hét folyamán meg fog történni. Valószínű, hogy Popovici Mihály és D. R. Ioanitescu belépnek a kormányba. Előbbit a belügyminisztérium élére kombinálják, utóbbit pedig munkaügyi miniszter lesz. Bizonytalan Costachescu jelenlegi közoktatásügyi miniszter sorsa, akinek helyzetét az erősítette meg, hogy a liberális lapok az Ordineával és az Universallal az élükön lemondását követelik. Ha Costachescu most kikerülne a kormányból, úgy ez azt jelentené, hogy a kormány Stere után a közoktatásügyi minisztert is feloldozta, csak hogy eleget tegyen a liberálisok kívánságának. Maniu miniszterelnök pedig most már a látszatát is el akarja kerülni annak, hogy kapitulál a liberális követelések előtt.

Bratianu Vintila remény-ségei

Ioanitescunak munkaügyi miniszterre való kinevezését eddig az gátolta meg, hogy Mihalache feltétlen solidaritást vállalt Raducanuvall, a munkaügyi tárcá jelenlegi vezetőjével. Az „Adeverul” szerint a Raducanu-kérdés megoldása is nagy fejtöréseket fog okozni. Annyi bizonyos, hogy a kormány sorsa a jelenlegi átszervezéstől függ. Amennyiben ez oly módon fog megtörténni, hogy egyúttal a párt belső békéjének helyreállítását is jelenti, úgy a liberálisok akciója még sokáig eredménytelenségre lesz kárthatva. Nem érdektelen, hogy Bratianu Vintila a Stere-ellenes kampánytól a kormány azonnali bukását remélte és meg volt győződve róla, hogy még ez év áprilisában kezében lesz a hatalom. Arra egy pillanatig sem számított, hogy Maniu miniszterelnök képes lesz tanácsadójának lemondását kérni, hogy kormány helyzetét megkönnyítse. A liberálisoknak most éppen ezért új haditervet kell kidolgozni.

Leépítik a katonai vezér-felügyelőket

Hadügyminiszternek Condeescu tábornokot, a királyi család első katonai adjutánsát emlegetik, aki részint Ferdinand király, részint pedig Károly extrónörökös tanácsadója volt s aki

tosza, egyáltalán nem gondolt az általános titkos és egyenlő szavazati jog megnyirbálására. Mégis figyelembe kell vennünk azt, hogy ez a manifestum egy olyan embertől jön, aki háromszor volt az ország miniszterelnöke és az elérhető legmagasabb katonai rangot viseli.

A reakció farkascsordái leselkednek a fiatal demokráciára. A háboru utáni példák bebizonyították, hogy a diktatúra milyen végzetes következményekkel járhat az államok belső rendjére és a népek boldogulására. A Maniu-kormánynak kötelessége a legerélyesebben megvédeni Románia demokratikus intézményeit. Ellenkező esetben nem csak saját sirtját ássa meg, de a legnagyobb bizonytalanságba veti az országot. Mert ahhoz nem férhet kétség, hogy ha Maniu Gyula nem lesz képes megvédeni és diadalra vinni a demokráciát, úgy a jelenlegi kormány sorsán tul ostromállapot, cenzura, önkény és abszolutizmus várnak erre az országra.

Gyökeres átszervezés előtt a Maniu-kormány

A régenstanács hallani sem akar új választásokról és megerősíti bizalmát a Maniu-kormányban

gy a régenstanács, mint a hadsereg bizalmát bírja. Amennyiben ez a kinevezés megtörténik, úgy helyébe a királyi udvarhoz Anghelescu tábornok, jelenlegi katonai vezérfelügyelő kerül, ennek helyére viszont Cihosky tábornokot, a lemondott hadügyminisztert fogják kinevezni. Az sincs kizárva azonban, hogy a vezérfelügyelői posztokat leépíti a kormány a régenstanács egyenes kívánságára.

Grandi a leszerelési konferencia befejezését sürgeti

London, április 8. Grandi olasz külügyminiszter tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Macdonald miniszterelnökkel, melynek folyamán bejelentette, hogy a hét végén, de legkésőbb a jövő hét elején feltétlenül Rómába kell utaznia, mert az olasz parlament meg fogja kezdeni a külügyi tárcá költségvetési vitáját s ezért a konferencia tárgyalásainak befejezését sürgette. Grandi beavatottak szerint kijelentette, hogy Olaszország a megegyezés érdekében kész arra, hogy csatahajók építését szüntettesse és csak elvben ragaszkodik a francia-olasz flottaparitáshoz, tekintet nélkül a két hatalom tonnatartalmainak jelenlegi arányaira.

Páris, április 8. A mai miniszter tanács meghallgatta Briand referadóját a londoni konferencia állásáról és helyeslést fejezte ki a külügyminiszter magatartása felett. Az ülés további folyamán a pénzügyminiszter beszámolt a nemzetközi jövedeteli pénztétel alapításának előmunkálatairól.

JAJ ÉS KÖNNY

fogja egész éltére kisérni, ha elmulasztja csekély 100 lejért idejében megvásárolni az 1930 május 20-án sorsolando, bármely fodorász, tőzsde és más nyílt üzletben és a központi sorsjegyjárában Cluj, P. Unirii 20. vásárolható Kórházorsjegyet, mellyel könnyűséggel megnyerheti az 1 millió készpénz fönyereményt. Kísértse meg tehát szerencséjét, amíg nem késő! — Albina által garantálva!

A Shaw bizottság jelentésének szövege:

Az augusztusi gyilkosságok hosszú időre kitolták a két nép között a megegyezés lehetőségét

A bizottsági jelentés végső konklúziói

Alább közöljük a Shaw-bizottság jelentésének befejező részét.

A palesztinai és transzjordániai helyorség eszökentése elhibázott volt. A brit rendőrség magatartása a palesztinai zavargások idején a legnagyobb dicséretet érdemli. A palesztinai rendőrségre mint kollektivumra nem lehetett támaszkodni. A transzjordániai fegyveres határőrség példás lojalitásnak adta tanújelét. A palesztinai információs szolgálat elégtelennek bizonyult.

A zavarok alapvető oka

A zavarok alapvető oka, amely anélkül, véleményünk szerint, a nyugtalanságok vagy nem robbantak volna ki, vagy ha igen, nem léptek volna túl egy helyi felkelés méreteit, az, hogy az arabok politikai és nemzeti aspirációikban megcsalva érezték magukat és hogy gazdasági jövőjük tekintetében aggodniuk kellett. Ez az érzés kétféle félelemből táplálkozott, egyfelől, hogy az arabok a zsidó bevándorlás és a zsidó telek vétel által existenciájukat veszítik és hogy a zsidók politikai uralma alá kerülhetnek.

Véleményünk szerint a zavargások kitörésének közvetlen okai voltak:

a) A Szentfal körüli incidensek hosszú sora, amely kezdődött 1928 szeptemberében a zsidók engesztelő napján és végződött 1929 augusztus 16-án a mozlim tüntetéssel. Mindezeket az incidenseket azonban összefüggő egészként kell tekintenünk. Véleményünk szerint legtöbbet a zavargások kitöréséhez az 1929 augusztus 15-iki Szentfal körüli zsidó demonstráció járult hozzá. Továbbá nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk a zavargásokban a Mozlim Szenthelyek Védelmére Alakult Társulat tevékenységének, kisebb jelentősége van a Pro-Szentfal Komité munkásságának;

b) Lázító és szenvedélyek által diktált cikkek, amelyek néhány arab újságban és héber napilapban és egy angol nyelvű megjelenő napilapban jelentek meg.

c) A műveletlen arab lakosság között kifejtett propaganda, amely a népszavazás felkorbaesolására volt kitéve;

d) A Jewish Agency kibővítése;

e) A katonai haderők elégtelensége és a rendelkezésre álló rendőrség megbízhatatlansága;

f) Az a hit, hogy a palesztinai kormány döntéseit politikai megfontolások befolyásolták.

A bizottság javaslatai

Nagy fontosságot tulajdonítunk ama javaslatunknak, hogy öfélése kormány mértelgessen a palesztinai kormány politikájáról világos nyilatkozatot tegyen. E politikának értékét sokban emelnie, ha a kormány a következő pontokat venné figyelembe.

1. A nyilatkozatnak világos és pozitív kifejezésekkel kell megmagyaráznia a mandátum ama szakaszait, amelyek a palesztinai nemzsidó községek jogainak védelmére vonatkoznak.

2. Az eddigieknél határozottabb politikai irányvonalakat kell adnia a palesztinai kormány számára az olyan égetően fontos problémák tekintetében, mint amilyen a telek- és bevándorlás kérdése.

Minden bizonytalanság a bevándorlás politikai irányvonalán kell, hogy visszatükröződjék a palesztinai kormány magatartásán, az arab nép hangulatán és azokén, akik zsidó érdekeket képviselnek. Ajánljuk tehát, hogy öfélése kormány minél előbb boesáson ki politikájáról világos és határozott deklarációt. E deklaráció ölelje fel a további zsidó bevándorlás szabályozását és ellenőrzését és vegye figyelembe ami — ebben a kérdésben hozott — konklúziókat. Az adminisztrációnak a bevándorlás ellenőrzésére alkotott masineriája akadályozza meg az 1925 és 1926 évek tulzott bevándorlásának megismétlését. Valamelyes megfelelőbb metódust kell kidolgozni a bevándorlási certifikátok kiosztásának szabályozása tekintetében. Mindaddig amíg Palesztinában a reprezentatív kormányzat bizonyos formáját megtalálják, lehetőleg ki kell találni valami olyan közigazgatási metódust, amelynek rév-

én nemzsidó érdekek is respektáltak. Ha majd a Törvényhozótanács (Legislative Council) működni fog, akkor ezeket az ügyeket át kell utalni az 1922-iki Felhárkönyvben felemlített bevándorlási bizottság döntése alá.

Tudományos kutatásokat kell végezteni szakemberekkel abban a tekintetben, hogy miként lehet Palesztinában a talajt feljavítani és az eredményesség szempontjából bevezetni. A földpolitika azután a tudományosan megállapított tények alapján nyerhetne szabályozást. Igen fontos — bárhoggy alakuljon a szakértők vizsgálati eredménye — hogy a tervezet a mostani paraszt lakosság természetes gyarapodását vegye figyelembe. Vitális jelentősége, hogy mindaddig, amíg a vizsgálatok eredményei nyilvánosságra nem jutnak, a parasztlakosság földjeiktől ne távolíttassanak el. A Palesztina-kormány mértelgessen annak a lehetőségét, hogy átszervezze a palesztinai Mezőgazdasági Bankot, vagy hogy más eszközökkel tegyen eleget a hitelre szoruló szegényebb parasztlakosság igényeinek, hogy ezáltal is abba a helyzetbe kerüljenek, hogy mostani mezőgazdasági metódusait feljavítsák. Nem akarunk az alkotmányos fejlődés kérdéseiben formális javaslatot tenni, de nagyon sürögösen ajánljuk, hogy tétessék újra megfontolás tárgyává Palesztina alkotmányos fejlődése és pedig a mi következtetéseink alapján, minthogy az önkormányzat hiánya a helyi adminisztrációt nagyon megnehezíti.

A Szentfal

1929 decemberében, amikor még Palesztinában tartózkodtunk, ajánlottuk öfélése kormányának, tegyen hatáskörének megfelelő lépéseket egy ad hoc bizottság minél előbb való kinevezésére a mandátum 14. paragrafusa alapján, amely a Szentfallyal kapcsolatos jogokat és igényeket határozza meg. Azóta megtudtuk, hogy a Népszövetségi Tanács hozzájárult egy ilyen bizottság kinevezéséhez. Véleményünk szerint fontos lenne a Szentfallyal kapcsolatos jogok és igények minél előbb való világos meghatározása.

Erre szükség lenne úgy a béke, mint a jó kormányzat érdekében. Kívánatosnak tartjuk, hogy a bizottság megalakulása és Palesztinába való utazása minél előbb megtörténjen.

A cionista világszervezet nem jogosult résztvenni Palesztina vezetésében

Javasoljuk, hogy öfélése kormány az 1922-ben hozott szabályait újra megerősítse. Eszerint ugyanis a cionista világszervezet a mandátum révén ugyan különleges pozíciókat foglal el, de nincs feljogosítva arra, hogy bármilyen mértékben résztvegyen Palesztina vezetésében.

Ajánljuk öfélése kormányának, kísérelje meg precíz definícióját leszőgezni a Palesztina-mandátum negyedik paragrafusa helyes értelmezésének. Véleményünk szerint ez képezni Palesztina békéjének jövőendő bázisát.

Utolsó következtetések. — Felhívás az arabokhoz és zsidókhöz

A magunkra vállalt missziót befejeztük. Általános következtetéseink, a zavargások kiborbanásának okaira vonatkozó megállapításaink és a jövőre vonatkozó javaslataink hosszas és gondos vizsgálódások eredménye. Javaslataink, úgy hisszük, alapjai lehetnének Palesztina jövőbeni békéjének. De sok olyan körülmény áll fenn, amely öfélése kormányának ellenőrzői hatalmán kívül áll és amire a Palesztina-kormányának is kevés befolyása van. Viszont vannak gyógyítószeresek, amelyek talán fontosabbak mindazoknál, amelyeket mi javasoltunk, vannak eszközök, amelyek a két nép kezében vannak. Ezek kell hogy egyetlen kormány alatt éljenek együtt.

Olyan atmoszférában, amelyben a faji ellentétek és a kölcsönös bizalmatlanság általános és amelyben az 1929 augusztusi tragikus események az ellentéteket még inkább kiélezték és elmérgesítették, ilyen légkörben ezt — kénytelenek vagyunk kijelenteni — sem a palesztinai kolonizáció eredményességére, sem az arab nép békés és haladó fejlődése szem-

pontjából nincsen kilátás, mindaddig, míg a két faj között fennálló ellentétek ki nem egyenlítetnek és amíg a bizalmatlanság okai el nem tűnnek.

A két faj együttes igyekezete a politikai munkálkodás bármely területén egyáltalán nem biztató. Az 1929 augusztusi eseményeket nem lehet könnyen elfelejteni. Gazdasági ügyekben való együttműködésre azonban van lehetőség és ez az az eszköz, amely a zsidó telepítés kiegyenlítő előnyeit az arab nép is elismerheti. Egész közösség jóléte követeli, hogy a zsidó vezetők természetesen érzéseiknél fogva is igyekezzenek a legmesszebbmenően a főt változó módon a két faj közötti megértés felé törekedni. Ugylátszik, hogy eddig ilyen irányban kevés igyekezet történt. Igaz, hogy a zsidó bevándorlás és a zsidó vállalkozás nagy hasznot hozott az országnak és ebből a hasznból az arab nép is részesedik. De a dolgok úgy

állanak, hogy míg a zsidók azokért jótéteményekért, amelyet az országnak mint egésznek szereztek, hálát igényelhetnek és pedig joggal, addig az arabok nem mutatnak elismerést azokért az előnyökért, amelyeket a zsidók munkájuk által élveznek, mert az az érzésük, hogy ezek az előnyök olyan politikai nem is szándékolt következményei, amelyet ők kárhoztatnak.

Az arab és mozlim vezetők költésége félreérthetetlenül az, hogy világosítsák fel hitsorsosaikat és híveiket, hogy ők is mint kollektivum, úgy is mint magán személyek, megvetnek minden reellenességet és minden terrort. És a zsidó részről komoly kísérlet történt a mezőgazdaságban, vagy a gazdasági élet más munkaterületén együttműködni az arabokkal, az arabok vezetőinek költésége erre a kísérletre azt felelt, hogy őszinték voltak, amikor vallomást tettek előttünk. E vallomás az volt, hogy nem akarnak ellentállni a zsidó aktivitásnak Palesztinában, akkor, amikor ez az ő fajtájuk tagjainak előnyére szolgálja.

Nem lehet kétséges, hogy az augusztusi gyilkosságok és egyéb büntetések, amelyeknek elitélésére nincs elég elítélő, egy bizonyos időre kitolták a két nép közötti differenciák általános elítélését. Mégis szükség látszik arra, hogy a két faj felelős vezetői híveik előtt nyilvánítsák ki, hogy a kölcsönös engedelem nélküli együttműködés nélkül kevés remény van arra, hogy a két nép aspirációja megvalósítható.

Erdekes emberrablási pör a hamburgi törvényszék előtt

A venezuelai forradalom epilógusa a német bíróság előtt

Hamburg, április 6. Egész Németország feszült érdeklődéssel várja a szerdai napot, amikor a hamburgi törvényszék előtt egy rendkívül érdekes emberrablási per fog lezajlani. Az eset előzményei egy izgalmas kalandregény alapjául szolgálhatnak. A vádirat a „Falke” gőzös kapitányát, Ernst Zipplert és a gőzös két tulajdonosát, Felix Prenzlaut és Felix Kramarskyt a birodalmi büntetőtörvénykönyv 23-ik paragrafusa alapján emberrablás miatt fogja perbe, olyan büntény miatt, ami a német kriminológiában egészen páratlanul áll.

Az eset előzményei a következők:

A ravasz szerződés

A Prenzlau & Comp. hamburgi hajóscég egy napon Párisból ajánlatot kapott a tulajdonában lévő „Falke” gőzös megvételére. Az ajánlattevő, Del Gado venezuelai tábornok volt, aki a hajóért 50 ezer márkát ajánlott. Volt azonban egy feltétele, elsősorban, hogy a gőzöst sérteletlen állapotban és megfelelő személyzettel kell szállítani. Mint később kiderült, ez az ajánlat és a megkötött szerződés csak látszólagos volt, mert Del Gado generális valójában abban állapodott meg a Prenzlau & Comp. céggel, hogy a „Falke” hajót löszszerezzel és fegyverrel legénységgel látja el, azonfelül számos venezuelai lázadót is vegyen fel és vigye őket Cumanába, Venezuelának egy kisebb kikötőjébe. Abban az esetben, ha a vállalkozás jól bejött, a hajótulajdonosok kétféle márkát kaptak volna.

Ezer láda fegyver és munició

A hajó Hamburgból indult ki a szabad tengerre. Mielőtt ez megtörtént volna, a Falke tulajdonosai elhíresztelték, hogy a gőzös film-expedícióra indul Délamerikába. Amikor a gőzös a lengyel Ódingen kikötőjébe ért, különös dolgok történtek. Ejjnek idején ugyanis ezer ládánál több fegyvert és municiót raktak a hajóra és az eddigi legénységhez és felkelőkhöz még 25 polgári személy csatlakozott, akikről kiderült, hogy ők is venezuelai felkelők. A kikötői hatóságokat pedig a „Falke” tisztjei azzal vezették félre, hogy azt mondták: a

„Falke” Las Palmasba megy, hogy déli gyümölcsöket vegyen fel.

A hajó kifutott a kikötőből és alig-hogy nyílt tengerre ért, levették a német lobogót az árbocról és kitiizték neki a venezuelai zászlót. Ekkor kezdődött az igazi bonyodalom. Del Gado generális atvette a hajó parancsnokságát és arra kényszerítette a német hajóscéget, hogy lépjen háborus készen létebe. Kikészítették a fegyvereket és a municiót és amikor a német hajóscégek vonakodtak a háborus készülődésekben résztvenni, a venezuelaiak revolverrel kényszerítették őket a fegyverkezésre.

Forradalom!

A cumanai kikötő előtt levették a venezuelai lobogót és felhúzták megint a német zászlót. Amikor a kikötőbe értek, a venezuelaiakat kitették a pratra, de a német legénységet nem lehetett teljes számban rabolni arra, hogy fegyveresen lépjenek idegenre földre.

A hajó kikötött és azonnal gyilkos harc indult meg a felkelők és a kormány csapatok között, amely az utóbbiak teljes győzelmével végződött. Gado tábornok, aki rohamra vezényelte a felkelőket, megsebesült és elesett. Elesett rajtakívül egy német hajóscéget is. A többieknek sikerült részben sebesülten visszajutni a hajóra és elmenekülni a kikötőből. A német matrózok elvitték Port of Spainba, ahol az angol hatóság a „Falke”-t, mint lázadó hajót, elkobozta és mind a mai napig nem adta ki. A legénységét visszazsárolták Németországba. A matrózok hazajutkban elmondták kalandos esetüket, ami Németországban óriási megdöbbenést keltett. Az ügyesség beleavatkozott a dologba és a hajó Németországban élő felelős tulajdonosait Felix Prenzlaut és Felix Kramarskyt emberrablásért perbefogta.

A tárgyalás iránt külföldön is óriási érdeklődés mutatkozik és Hamburgban már eddig 60 külföldi újságíró jelentkezett a törvényszék elnökénél, hogy sajtójogvet kapjon. A „Falke” egész legénységét fel fog vonulni a bíróság előtt. A venezuelai kormányt külön megbíztó fogja képviselni.

HOTEL „UNIVERSAL“

Bucuresti, I. Gabroveni 12 (str. Lipsani mellett)

Központi fekvés — Kereskedelmi központ — Telefon — Gőzfűtés — Lift
Fűrdő — Villanyvilágítás — Étterem — Kávéház — Hűdég és meleg víz minden szobában.

Szoba árak fűtéssel együtt 120 leitől kezdve

Megoldód a beszár

Deklaráció Nyugdíjazni

Bucuresti-Bukarest szarabiaiak ma délnémetországiak. Pajelen a tanácskoztér vissza. Azon dett és több óras álláspontját.

A beszárabiai lakók hétfői gyűlésén zajlott le. Elkelt, hogy a beszárabiai feltétlenül kövmanásik része a korvanja továbbra is totultak Codreanu Hoffmann, Rosenca, Popescu, Scobescu, Varzaru, Jviselők, valamint Pascu szenátorok.

A délutáni tanácskozás a késő esti Pan Halippa Maristett, aki telefon közlekedésügyi minelnök hosszas mePan Halippával, aban való visszatérreá várakozó beszárnem fogadja el, amely tudvalevő, hogy a beszárabiai maradnak, de küldnak és csak addigmanyt, míg ez elkus programjától.

En vagyok én — mondotta Halidok el senkítől se vonatkozólag, hogybiai problémákat.

Pan Halippa kijá a beszárabiaiaknak zeti parasztpártba minden feltétel né

Sterét

Este féltkor rmoszférában vette gyűlés. Midőn Steha érkezett, közölt és barátai nem íjavaslatát. Sre eöt ez az egész kérdzonnal el is hagzArmet. Ion CodreSterét. A jelenlévarkarta magára vájön a tanácskozás.

Nem akarnak — mondották. Végül is Pan Halnőköseket. Hosszúamelynek konklúzbeszarabiaiaknak delem után nem szkat, hanem köteles

Uj kedvendég

Ezen lap előfizető

ny

20

Kedvezmény

10

Kedvezményt oles

(menet kivéve) módú

kiadóhivatalával létes

jan k

Magyar K

Nemzet

Kamara

előadásaira szóló mér

kintettel a nagy ker

színházjegy rendel

előbb vel

PARK S

Bud

szemben a Keleti

oldalával. (Nin

Megoldódott a beszarábiai képviselők problémája

A Stere-párti képviselők bennmaradnak a kormánypártban, de külön ellenzéket alakítanak

Deklarációk a kamarában és a szenátusban Nyugdíjazni akarják az Operában tüntető táborkokat

Bucuresti-Bukarest, április 8. A beszarábiaiak ma délelőtt folytatták tanácskozásukat. Pan Halippa nem volt jelen a tanácskozás elején csak délelőtt jött vissza. Azonban szólásra emelkedett és több órás beszédben ismertette álláspontját.

A beszarábiai képviselők és szenátorok hétfői gyűlése drámai jelentékességet szerezett. Ekkor már nyilvánvaló volt, hogy a beszarábiaiak egy csoportja feltétlenül követi Sterét, míg egy másik része a kormány támogatását kívánja továbbra is. Stere köré csoportosultak Codreanu kamarai alelnök Mata Hoffmann, Rosenberg, Leanca, Bocanciu, Popescu, Seobiola, Caraus, Iacobescu, Varzaru, Joneu, dr. Bivol képviselők, valamint Seodigor, Popescu és Pascu szenátorok.

Pan Halippa szerepe

A délutáni tanácskozások után, amelyek a késő esti órákba húzódtak be, Pan Halippa Maniu miniszterelnökhöz sietett, aki telefonon kérte magához a közlekedésügyi minisztert. A miniszterelnök hosszas megbeszélést folytatott Pan Halippával, aki a Metropól szalóban való visszatérése után kijelentette a reá várakozó beszarábiaiaknak, hogy nem fogadják el Madgearu javaslatát, amely tudvalevőleg olyképpen szólt, hogy a beszarábiaiak a parlamentben maradnak, de különálló csoportot alkotnak és csak addig támogatják a kormányt, míg ez el nem tér demokratikus programjától.

— En vagyok Beszarábia minisztere — mondotta Halippa — és nem fogadok el senkitől sem utasításokat arra vonatkozólag, hogyan kell a beszarábiai problémákat megoldani.

Pan Halippa kijelentette ezután, hogy a beszarábiaiaknak továbbra is a nemzeti parasztpártban kell maradniuk minden feltétel nélkül.

Stere nem érdekli már a kérdés

Este félháromkor rendkívül feszült atmoszférában vette kezdetét az újabb gyűlés. Midőn Stere a Metropól szalóba érkezett, közölték vele, hogy Halippa és barátai nem fogadják el Madgearu javaslatát. Stere erre kijelentette, hogy őt ez az egész kérdés nem érdekli többé. Azonnal el is hagyta a tanácskozási termet. Ion Codreanu azonban követte Sterét. A jelenlévők közül egyik sem akarta magára vállalni, hogy elnököljön a tanácskozáson.

— Nem akarunk a párt sírásói lenni — mondották.

Végül is Pan Halippa vette át az elnökséget. Hossza beszédét tartott, amelynek konklúziója az volt, hogy a beszarábiaiaknak annyi harc és küzdelem után nem szabad izzólalni magukat, hanem kötelességük követni a kor-

mányt.

Leanca képviselő Madgearu javaslata mellett szólalt fel.

— Szükség van egy önálló beszarábiai parlamenti csoportra — mondotta — hogy az mindig megvédhesse a demokrácia ügyét.

Ion Codreanu bucsuja

Ghelmegeanu és Pascu Pan Halippa mellett. Campianu, Bogos és Hoffmann Stere mellett szólaltak fel. Hoffmann beszéde közben megjelent az ülésen Ion Codreanu kamarai alelnök. Személyes kérdésben kért szót. Az öreg földműves meghatott szavakban vett búcsút barátaitól.

A következőket mondotta: — A mór megtette kötelességét, a mór mehet. De tegye meg kötelességét a hóhér is. Nagyon fájlalom, hogy ez a hóhér épen a feláldozott Stere lelki fia: Pan Halippa. Testvéreim, isten veletek. Aljasság történt itten, de mennyi aljasság történt a világon. Ezentul Pan Halippa lesz a hajtótok. Vigyen benneketek egészségesen tovább.

Codreanu szavai rendkívül mély hatást váltottak ki a jelenlévőkből. Percek teltek el, anélkül, hogy bárki egy szót is szólott volna. Pan Halippa sirva hagyta el a tanácstermet. Többen

A beszarábiaiak deklarációja a kamarában és a szenátusban

Bucuresti-Bukarest, április 8. A kamarai ülése elé hatalmas izgalommal tekintettek politikai körökben. Az ülés-terem zsúfolásig megtelt, a karzatokon talpalattnyi hely sem maradt. Napirend előtt Costachescu közoktatásügyi miniszter köszöntet mondott az Amerikából hazatért Jorgának azokért a szolgálatokért, amelyeket a tengerentúl az ország-
nak tett.

Jorga köszöni Costachescu szavait. A külföldi államokban — mondja bizalommal tekintenek Románia felé. Keresnünk kell a megértést a külföldi államok felé. Az országban pedig el kell kerülnünk azt, mintha folytonosan polgárháború előtt állanánk. A legutóbbi krízist kizárólag túlfútt személyi ambíciók váltották ki.

Dr. Fischer Tivadar tiltakozik az ellen, hogy Păcliseanu eddigi kisebbségi kultuszvezérigazgatót elmozdították helyéről és helyébe Brădăsteanu nevezték ki, akinek nincs meg a kellő kvalifikációja.

Costachescu orvoslást ígér, ha beigazolódnak Fischer Tivadar aggodalmai.

Halalos csöndben megy fel ezután Leanca beszarábiai képviselő a szószékre. Bejelenti, hogy nyilatkozatot fog felolvasni, amelyet a kormánypárt beszarábiai parlamenti tagjainak többsége elfogadott. A nyilatkozat a következőképpen hangzik:

A nemzeti parasztpárt beszarábiai képviselői helytelenül, hogy Stere-nél az operai incidens után történt lemondását elfogadta a pártvezetőség. Mi úgy tekintünk Stere-re, mint Beszarábia igazi képviselőjét, aki tiz esztendőn keresztül képviselte ezt az országrészt, hogy politikai programját és aspirációit megvalósítsa. Mindig az ország érdekeiért küzdött, résztvett az egyesülés előkészítésében és ő fogalmazta meg az egyesült királdó deklarációját.

Kijelentjük, hogy a nemzeti parasztpártban belül független parlamenti csoportot fogunk alkotni, amely támogatni kívánja a kormányt demokratikus programjának megvalósítása és Beszarábia aspirációinak teljesítése érdekében. Kijelentjük, hogy az egyesülés szétszakíthatatlan, de nem tudunk lemondani Stereről, akivel oly hosszú időn át együtt küzdöttünk.

Leanca azzal fejezi be nyilatkozatát:

*Éljen a király!
Éljen a dinasztia!
Éljen Nagyrománia!*

A nyilatkozatot a képviselők nagy része megtapsolta.

Maniu válasza a deklarációkra

Stratanu beszarábiai képviselő nyilatkozatot olvas fel azok nevében, akik nem csatlakoztak Leanca csoportjához. Kijelenti, hogy ezek feltétel nélkül követik a kormányt. A maga részéről szintén hódolatát fejezi ki Sterével szemben.

Maniu miniszterelnök emelkedett ezután szólásra. Köszönti Leancának a

könnyeztek.

A keddi délelőtti tanácskozások még mindig az előző esti események hatása alatt állottak. A beszarábiaiak egyrésze határozottan Stere mellé állott, a másik része viszont a kormánnyal való szolidaritás mellett foglalt állást.

Végül is Pan Halippa meggyőző érveinek hatása alatt a Stere-párti képviselők hajlandóknak nyilatkoztak egy kompromisszumos megoldás elfogadására. E megoldás szerint

a Stere mellett kitartó parlamenterek nem lépnek ki ugyan a kormánypártból, de annak keretén belül külön csoportot fognak alkotni, amely kritikai szemmel fogja kísérni a kormány működését és azonnal ellenzékké megy át, mi-helyt a kormány ellen a párt eredeti programjától.

Ehhez a megoldáshoz 36 képviselő és szenátor csatlakozott míg a többi beszarábiai parlamenterek feltétel nélkül bennmaradnak a nemzeti parasztpártban és a kormányt tüzőn-vizen keresztül támogatják.

Végeredményben tehát Madgearu koncepciója érvényesült, aki ezt a megoldást már tegnap proponálta.

Elhatározták még az értekezleten, hogy ezt a határozatot deklaráció formában fogják közölni a törvényhozás házaival.

előtt tartanunk és kérem a beszarábiai képviselőket, hogy ne veszítsék el szem előtt ezt a szempontot. Nem vitatjuk el Beszarábiától, a jogot, hogy azt küldjön a parlamentben, akít akar. Biztosíthatom, hogy a kormány nem fog eltérni demokratikus programjától.

Fagure felszólalása után a kamarai izgalmas ülése végetért.

A Facla értesülése szerint a szenátusban módosító indítványt akarnak benyújtani a most tárgyalás alá kerülő katonai törvényjavaslatokhoz, a táborkok szolgálati korhatárának leszállítását proponálva. Amennyiben ez a javaslat keresztül megy, úgy az operai incidensben résztvevő három táborkot azonnal nyugdíjazni fogják.

A táborkok tüntetnek Costachescu ellen

Bucuresti-Bukarest, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig múltak el a Stere-konfliktus hullámai és tegnap újabb incidens történt, amely — ha következményeiben nem is oly súlyos — nem kevésbé feltűnő megdöbbenítő. A „Cultul Patriei” nevű hazafias társaság gyűlést tartott a pátriárchán Miron Cristea régenspátriárcha elnöke előtt. A kormány nevében Costachescu közoktatásügyi miniszter is megjelent a gyűlésen. Jelen voltak ugyanakkor az összes táborkok is, élükön Mardarescu és Rudeanu felügyelőkkel, akiket a szenátusban történt incidensből már ismernek olvasóink. Az Adevéru szerint a táborkok feltűnően ellenséges magatartást

A katonai diktatura ellen

Bucuresti-Bukarest, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Adevéru ma délutáni számában „Veszélyes játék” címen vezércikket ír, amelyben élesen kikel a hadseregnek a politikába való beavatkozása ellen. A liberális párt — írja az Adevéru — nagy hibát követ el, amely egy szép napon ellene fordulhat vissza. A hadseregnek végre kell hajtania a kormány rendelkezéseit. A hadseregnek nem szabad és nem kell beavatkozni a politikába. A liberális párt azonban, úgy látszik, nem óhajtja a hadsereg legfőbb vezetőinek kötelességük terhére való visszaszorítását. Ellenkezőleg, az elért sikerre való hivatkozással arra akarja őket izgatni, hogy új pretenciókkal álljanak elő, amelyek már nem spontán megnyilatkozások volnának, hanem egy előre kitervelt politikai akció formáit öltene magára. Az ilyen politikai manőverek ellen nem lehet eléggé tiltakozni. Olyan tűz meggyújtását kísérlék meg, amelyben elsősorban azok égnének el, akik azt hiszik, hogy e tűz körül az uralomra jövővel öröm táncait lejtethetik el.

A liberálisok Averescu ellen

A L'Independence Roumaine a liberális párt francia nyelvű félhivatalos lapja cikket közöl legújabb számában, amelyben élesen állást foglal Averescu táborkok manifesztuma ellen. A mani-

tanusítottak Costachescuval szemben aki — mint ismeretes — az Operában felolvasott ünnepi beszédeben ugyan csak dicsérőleg emlékezett meg Stereről. Ez a hangulat a pátriárcha eltávazása után olyan brüszk formákat öltött, hogy Costachescu jónak látta eltávozni a gyűlésről. A gyűlés után ugyanis lefényképezték a jelenlévőket és Costachescut az a veszély fenyegette, hogy a táborkok nem állnak ki vele egy és ugyanazon képre.

Politikai körökben a táborkok újabb demonstrációját, amely teljesen megegyezik a Viitorul és az Universul cikkeinek tartalmával, élénken kommentálják.

Duca nyilatkozik

Duca belügyminiszter Temesváron tartózkodott vasárnap, ahol előadást tartott a földreform történetéről. Duca politikai nyilatkozatot is adott az újságíróknak ezalkalommal. Kijelentette, hogy a liberálisok véleménye szerint a kormány nem képes uralni a helyzetet és épen ezért nem kell a Maniu-kormány életét túlságosan meghosszabbítani.

— Mit szól a Stere üggyhöz? — kérdezték az újságírók.

— Nem tudom még, milyen hatással lesz a beszarábiai helyzetre Stere eltávolítása. Beszarábiából eliminálni kell mindazokat, akik közvetve, vagy közvetlenül elősegítették a bolsevizmus terjedését. Egyelőre megállapítom, hogy Moldovan tartományi igazgató még a helyén van. Várom az események lefolyását, hogy nyilatkozhassam ezekről a kérdésekről.

si pörök előtt

íróság előtt

asba megy, hogy déli

ren fel.

a kikötőből és alig-

ért, levették a né-

poról és kitértek reá-

ót. Ekkor kezdődött

m. Del Gado generá-

parancsnokságát és

te a német hajós-

éppen háborus készen

a fegyvereket és a

a német hajósok vor-

rus készülődéseben

znéliaiak revolverrel

a fegyverkezésre.

Forradalom!

5 előtt levették a ve-

felhúzták megint a

kor a kikötőbe értek.

tették a pratra, de a

nem lehetett teljes

ra, hogy fegyveresen

ildre.

és azonnal gyilkos

lkelők és a kormány

ly az utóbbiak teljes

ött. Gado táborkok,

nyelte a felkelőket,

é. Elestett rajtakívül

is. A többieknek

esülten visszajutni a

ülni a kikötőből. A

tték Port of Spain-

atóság a „Falke”.

lkobozta és mind a

a ki. A legénységet

metországba. A mat-

mondták kalandos

etországban óriási

tt. Az ügyesség

gomba és a hajó Né-

lelős tulajdonosait

Felix Kramarskyt

efogta.

külföldön is óriási

ék és Hamburgban

di újságíró jelent-

te a „Falke” egész le-

ltni a bíróság előtt.

nyit külön megbi-

Uj kedvezmény vendégeinknek

Ezen lap előfizetőinek meglepedésére nyújtott **20 %** kedvezményt szobaárainkból **10 %** kedvezményt olesó éttermi árainkból (menü kivéve) módunkban van az UJSÁG kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni

Magyar Kir. Operaház Nemzeti Színház Kamara Színház

előadásaira szóló mérsékelt árú jegyekkel. Tekintettel a nagy keresletre, kérjük szoba és színházjegy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK SZÁLLODA Budapest

szemben a Keleti pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltseg.)

szfűtés — Lift és meleg víz

kezdve

Levelek az argentinai pokolból A délamerikai államok olcsósága is a legendák körébe tartozik

Tíz év után a kivándorlók ezrei közül csak egynéhányan tudtak maguknak komoly egzisztenciát teremteni Buenos Airesben

(Buenos Aires, április 8. Az Uj Kelet alkalmi tudósítójától). Az argentinai munkalehetőségek ragyogó legendáját előbbi cikkemben — azt hiszem — sikerült széjjeltépnem. Most egy másik legendát kell megsemmisítenem: azt a legendát, mintha Argentínában és a többi államokban olcsó volna az élet. Hogy ezt a legendát végérvényesen eltemethessük: álljon itt néhány rideg adat a valóság illusztrálására. Vegyünk egy középeurópai nagy várost, vegyük tehát Bécsét alapul. Amíg Bécs városában egy schillingért, tehát 24 lejért meg lehet kapni, annak Buenos Airesben egy peso, vagyis 70 lej az ára. Itt vannak például a lakások. Bécsben a belvárosban egy butorozott szoba ára 100 schilling, vagyis 2400 lej egy hónapra. Buenos Airesben ugyanennek a szobának az ára 100—1200 peso, vagyis 8400 lej körül mozog havonta. Bécsben a külvárosi kerületekben 50—60 schillingért lehet kapni egy szobát, Buenos Airesben 60 pesoért, vagyis 4200 lejért.

Vannak ugyan ennél olcsóbb szobák is. Ezeket a városból egy óra hosszára tartó villamos-kirándulással lehet megközelíteni. És hogyan festenek ezek a szobák! Buenos Airesben a házak legnagyobb részén, mint általában trópusi vidéken, laposak a tetők s úgy vannak kiépítve, hogy széleit téglakorlátok fogják körül. Ezek a tetőkön deszkaszerű alkotmányokat állítanak fel, amelyek ninesen ablak s az ajtót piszkos rongydarabok helyettesítik. Ebbe a „szobába” beállítanak egy ütött-kopott ágyat, egy széket. Ezért a kivételes „kényelemért” a kiadó tulajdonosok kérnek és kapnak, mond és ird: 30 pesot, vagyis 2100 lejt. Így néz ki a valóságban az argentinai „olcsóság”.

A bura és gyümölcs Kanaánjában drágább a kenyér, mint Romániában

Argentína óriási mezőgazdasági állam. A rendszerint hatalmas termelés mellett természetes volna, hogy a mezőgazdasági termények is olcsóbbak legyenek, mint például Európa ipari államaiban, Angliában vagy Németországban, amelyek ezeket a terményeket nagyrészt külföldről importálják. Ez a feltevés azonban platonikus jellegű öhaj csupán, aminek a valóságban épp az ellentéte az igaz. A mezőgazdasági termények Argentínában drágábbak, mint például Romániában. Az argentinai állattenyésztés a legtekintélyesebb az egész világon, huskonzervgyárai az egész világgal összeköttetésben állnak: ennek ellenére Argentínában a húsfélék sokkal drágábbak, mint Európában. Egy kiló liszt 30 centbe kerül, tehát 21 lejbe. A tojás ára 8—9 cent, tehát 6 lej, egy kiló hús ára 90 cent, illetőleg egy peso, tehát 70 lej. Egy kiló barack 50 cent, vagyis 35 lej. A tejjel-mézzel folyó argentinai Kanaánban csak az élhet emberi életet, akinek a tej és méz mellett a bugyellárisában is aranyfolyam ömlik.

Néhány „destruktív” elképzelés

Argentínában minden középeurópai állammal megvan a maga diplomáciai képviselője. E sorok írójának az a véleménye, hogy ezek a hivatalok nem küldenek haza a valóságot teljes egészében visszatükrözőtető jelentéseket, mert különben lehetetlen volna elképzelni, hogy

a kivándorlók, tudva az itten tobzódó munkanélküliségről, a megélhetés súlyosságáról, mégis Amerika felé veszik útjukat.

S ha már ilyen politikai színezetű megjegyzésről van szó, talán nem lesz fölösleges az a megjegyzés sem, hogy az európai államok közül azok, amelyekben még mindig feudális uralom van: vajjon nem tehetnének-e valamit azoknak a parasztnak érdekében, akiket a földnélküliség nyomora hajszol át a Csendes-óceánra? Vagy mi történe, ha például a cseh, román és jugoszláv kormányok állami munkalehetőséget teremtenének azok számára, akiket a munkanélküliség állandó réme, testi és lelki pusztító ereje, kétségbeesése kényszerít a kivándorlásra? Tudom, hogy ezek ugynevezett destruktív megjegyzések, de mégis le kellett írnom őket. Egyébként, ha jelen írással csak egyetlenegy kivándorolni akarót visszatartok bal-lépéstől — már elértem céloimat, mert hiszen akár csak egy emberéletnek a megmentése is, szép és emberi feladat.

A Hitetlen Tamások kalváriája

Bizonyára lesz egy szektája a kivándorolni szándékozóknak, akiknél soraim és objektív megállapításaim süket fülekre fognak találni. A letört középosztályból rekrutálódó kivándorolni szándékozók ezek: volt katonatisztek, esküt nem tett, vagy az állománylvi vizsgákon elbukott kisebbségi tisztviselők, dekonjunkturák által tönkretett kereskedők. Ezek kétségbeesésükben és élni akarásukban mindent jobban szeretnek és akarnak tudni, mint azok, akik már átették a kivándorlók tűzkeresztségén. Ezek közül mindegyiknek van egy-egy jóbarátja, rokona, vagy földije, aki a délamerikai „Eldorádóból” leveleket küldözgetett haza és ezekben a levelekben azt írta, hogy nagyszerűen megy a sora, a jómód csaknem felveti.

A valóságban azonban ezeket a leveleket nem a tények iránti tiszteltet inspirálja, hanem a hiúság és a lelkiismeretlenkedő szegényérzet, mely csupa dachból letagadja a nyomorúságot. Ezeknek a levelelőknak nines elég lelkierejük arra, hogy bevallják férfiasan: ha jójuk zátonyra futott és menthetetlenül elmerül a sennyes hullámokban. Restellik megírni, hogy szemétdombok körül keringenek és elhullott ételmaradékok után szaglásznak.

Egy kivándorló „milliomos” — neglizsében

Odahaza egy előkelő úrtól ajánlólevelet kaptam egy buenos-airesi urhoz. Ezt a levelet az illető romániai rokona adta nekem, aki ezzel szíveskedett akart tenni. A levélben így szólította meg rokonát: „Kedves milliomos öcsém!” Nagy nehezen rátaláltam a milliomos urra, aki miután átnyújtottam neki a levelet s ő átválta azt, ezzel a lakonikus kifejezéssel írt:

— Marha volt az, aki ezt a levelet küldte. Nézzen végig rajtam, a milliomoson!

Végignémetem rajta s már abból, amit láttam, mindent megértettem. A milliomos ur piszkos, szakadozott ruhája, cipője, amiből kikiváncsiskodott lábujjának vége, mindendről beszélt, csak nem milliomosról.

— De kérem, — jegyeztem meg sok részvétellel a hangomban — Ön azt írta haza, láttam saját szememmel az Ön levelet, hogy Önnek kitűnően beült az új hazában.

— Az más — válaszolta „pártfogóm”. — Csak nem fogom megírni haza az igazságot, csak nem fogok alkalmat adni arra, hogy sajnáljanak!

Tekintetéből és hanghordozásából korlátoltság és butaság áradt.

Néhány keserű konkluzió

Tizenegy éve, hogy a világháború befejezést nyert. A harcatereken elpusztult sokmillió emberen kívül a világháború még más áldozatokat is követelt. A hátraváltozások, a dekonjunkturák egy csomó ember egzisztenciáját vették el. Ezek az éhenkórászok azután tömegesen menekülnek óhazájukból. Miután Észak-amerikába kapuit csaknem teljesen lezárta a kivándorlók előtt, az áldozatok 90 százaléka Délamerikába tódult. Ezek közül alig egy-kettőtől tudom, hogy komoly egzisztenciát tudott itt magának

teremteni. Ellenben a legtöbbje még ma is, egy hosszú évtized után ugyanolyan keservesen kinlódik, mint egy ma érkezett gringó. Így lesznek az elsőből utolsók. Ezek az utolsók saját hazájukban legalább, ahol megértik a beszédjüket, ha nyomorogva, ha munka nélkül is tengődve, nem tartoznak az utolsók

Egész Észak-Egyiptom lakosságát közmunkára kötelezték a sáskaveszedelem ellen

A Nilus völgye felé tart a sáskaraj. Transzjordánia is veszedelemben van

London, április 8. Kairóból jelentik, hogy a sáskafelleg átjutott a Szezei csatornára és a Nilus völgye felé tart. Ma királyi dekrétum jelent meg, mely a veszedelem ellen közmunkára kötelezi egész Északkelet-Egyiptom lakosságát.

KRAFFT EBING:
Psychopathia sexualis
Most már mindenkinek meg kell venni
800 iei helyett csak 163 lei
Utánvétellel, portóval, vagy előre fizetve franco küldi
LEPAGE, Cluj

közé. Itt azonban, még ha nagy keservesen munkához is jutnak, — az utolsók közé számítanak.

Mindez azonban csak egy csöpp az argentinai pokol hortyogó kotyvalékából. Szikár vázlat csak, amelyet vérel és hussal csak a borzalmak írója tudna megtölteni.

Munkácsi Márk.

E hét végére várható a keleti jóvátételi szakértekezlet kedvező befejezése

Páris, április 8. Briand tegnap a kisanant delegátusaival megbeszélést folytatott. A lapok jó jelnek veszik a tanácskozásokat s azt kombinálják, hogy a keleti jóvátételi szakértekezlet tanácskozásai kedvező mederbe kerültek.

A Journal szerint e hét végére várható a konferencia kedvező befejezése és a végleges okmány aláírása.

Az Excelsior cikke is megállapítja, hogy a nehézségeket sikerült leküzdeni s a végleges szövegezési munkálatok befejezése előtt állanak.

Hullarablás, fajtalanság és tiltott fegyverviselés címén indult meg az eljárás Nicoreac Florea ellen

Costineanu apja felismerte fia ruháját Nicoreac Florea-n, aki elősegítette a vakok öngyilkosságát

Cluj-Kolozsvár, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Lapunk tegnapi számában részletesen beszámoltunk arról, hogy a nyomozó hatóságok őrizetbe vették Nicoreac Floreat, akiről kiderült, hogy ő segédkezett a két tragikus végű vak fiú öngyilkosságában és hogy miután végignézte a kettős öngyilkosságot, tiltott fegyverhasználat és öngyilkosság címén a vakok ruháit. Amint megírtuk, Nicoreacot még tegnap délután az aktákkal együtt áttették a kolozsvári ügyészségre.

Coltescu királyi ügyész ma délelőtt hallgatta ki Nicoreacot. A kihallgatás, valamint a nyomozás eddigi eredményei alapján megállapítást nyert, hogy Nicoreac szintén természetellenes viszonyban állott a szerencsétlen Costineanuvval és Balázssal. A vizsgálat azt is megállapította, hogy amikor a két vak az öngyilkosság előtt búcsút vett Nicoreactól, ő azt mondta, hogy követni fogja barátait a halálba és a városban ő is öngyilkos lesz.

Nicoreac bűnlajstroma

Nicoreac ellen hullarablás, fajtalanság, tiltott fegyverhasználat és öngyilkosságra való csábítás vétsége miatt indult meg a büntügyi eljárás.

Nicoreac az ügyész előtt azzal védekezett, hogy a ruhák elvitelét és eladását a szerencsétlen öngyilkosok végrendeletileg hagyták meg neki, ezen állítást azonban nem tudja bizonyítékokkal alátámasztani. Nicoreac a többi vádpontokkal szemben is tagadó álláspontra helyezkedett, minden jel azonban a fenti vádpontok megerősítését szolgálja.

Levelet írt az egyik áldozat apja

Ma délelőtt megjelent a kolozsvári rendőrség büntügyi osztályán Halalecrici, a vakok intézetének igazgatója. Az igazgató egy levelet hozott magával, amelyet Costineanu Bukovinában lakó édesapja írt az igazgatóhoz. A szerencsétlen apa leveleiben fia tragikus végzete fölötti mély fájdalomnak ad kifejezést és köszönetet mond az igaz-

gatónak, aki atyai jószággal szívén viselte a szerencsétlen fiú sorsát. A levél további részleteiben Costineanu apja közli az igazgatóval, hogy még mielőtt sejtelve is lett volna fia borzalmas haláláról, a faluban tartózkodó Nicoreac-on felismerte szerencsétlen fiának ruháit és amikor megkérdezte a fiut, hogyan jutott azoknak birtokába, azt mondta, hogy Costineanu adta azt neki, miután az intézetben új ruhákat kapott. Kéri az igazgatót, hogy hívja fel a rendőrség figyelmét ezen körülményre.

Kutatják Nicoreac multját

Az ügyészségi vizsgálat megindulásával párhuzamosan a rendőri közegek széleskörű nyomozást indítottak be Nicoreac multjára vonatkozólag. Megállapítást nyert, hogy a foglalkozás nélküli Nicoreac megfelelő pénzüsszeggel rendelkezett az utóbbi időben és zavartalanul élt. Arra a kérdésre, hogy honnan szerzett pénzt megélhetéséhez, a vádlott fiú határozatlan és mindig kitérő válaszokat adott. Nines kizárva, hogy Nicoreac, akinek sötét lelkiülete nyilvánvalóan nyilatkozott meg a kettős öngyilkosság körül játszott szerepében, kolozsvári tartózkodása alatt kisebb lopásokat és betöréseket hajtott végre.

Bár a fiú multja és elvetemült hajlamai könnyen engednek arra következtetni, hogy tényleges része leane a két vak fiú tragikus halálában, mégis minden jel arra mutat, hogy Costineanu és Balázs saját elhatározásukból váltak meg az élettől és Nicoreac bűne abban rejlik, hogy meggyorsította az öngyilkosok halálát.

A vizsgálóbíró a közeli napokban elkészíti a vádhatározatot Nicoreac Florea bűnügyében.

— Egymillió pengős passzívával kényszerégyezséget kért egy magyarországi nagybirtokos. Miskolcra jelentik: A gazdasági depresszió már a földbirtokosokat is sújtja. Sajtai Sehwarz Gyula földbirtokos kényszerégyezséget kért maga ellen. Passzívája egymillió pengő.

IZSÁK SALAMON

Első Bányai Szikvizifegyár és szikvizifegyár raktár. — Egyesült Gép- és Fémáruhárok R.-T., volt dr. Wagner Budapest nagyromániai kizárólagos képviselője

Timisoara IV. Str. Gen. Fech (Fröbi-u.) 2.

Gyárt:

Szikvizifegyárakat és valamennyi e szakmába vázó alkatrészeket.

Allandó nagy raktár cseh gyártmányú szódás és kracherlis üvegekben, továbbá dr. Wagner-féle

szóda és kracherli töltőapparatokban.

Vállal:

Komplett-szikvizifegyári berendezéseket és ócska szifonfejek átöntését.

Legolcsóbb árak!

ADY ÖSS
egy köte
Zöld vá
F
Utánvétellel po
fr
LE

Tavas

Ghandi felszólította hiveit, hogy életük árán se engedjék elkobozni a tengerből párolt sót

Teljes szigorúsággal lépnek már fel az angol hatóságok a sókitermelők ellen

A déli tartományok részint passzivitással részben lanyhán itélik meg a polgári ellenállást

Tegnap kétezer hindu gyermek vonult ki a tengerpartra sót párolni

London, április 8. Az Evening News bombayi jelentés szerint a rendőrök sójüvedéki ellenőri minőségükben ma Ghanditól és zárandokcsapatától el akarták venni a kitermelt sót, de Ghandi önkéntesei körülbírták a csapatot...

Ghandi a sótermelési a jövőben híveinek csak uszónadrág viselése mellett engedélyezi, hogy a rendőrök emberei ruháit meg ne szakgathassák.

nemzeti tiltakozó napon kétezer gyermek hagyta el a tantermeiket, hogy az utcákon a független Indiáért tüntessen.

A sztrájkoló vasutasok a vasúti pályákra fektették a forgalom lebonyolítását megakasztó s a karhatalom jöttére a rendőröket középúrral araszították el.

A rendőrök óriási erőfeszítések között igyekeztek a pályákat megtisztítani, de hosszú időn át nem sikerült.

Nagyarányt leletartóztatások

London, április 8. A Daily Express tudósítójának jelentése szerint Surat és

Achmadabad kerületekben tovább folynak a letartóztatások. A polgári ellenállás mozgalma erősödik.

A Bombay tartomány többi tengerparti városában nagyobb szigorúsággal lép fel a törvénytörők ellen.

A lap közli, hogy a nacionalista mozgalom önkénteseinek egy csoportja élelmiszeradagjaival elégedetlen.

Bombayban a nemzeti tiltakozó napon kétezer iskolagyerek is kivonult a tengerhez sót termelni.

ÖSMERI MÁR ŐN A

Lysiformot

LYSOFORM A LEGBIZTOSABB FERTŐTLENÍTŐSZER-HÓLGYEK NÉLKÜLÖZHETETLEN SZERE

MAGYBANI ELADÁS: ZAHARIA C. CERNĂTESCU - POPA NAN 181 - BUCUREȘTI

sem avatkozott közbe. A lap hangoztatja, hogy az angol közvélemény az indiai eseményeket nyugodtan ítéli meg és bizik abban, hogy az indiai kormányzat semmi elhamarkodott lépésre sem ragadtatja magát.

EBING: a sexualis k meg kell venni csak 163 lei vagy előre fizetve földi Cluj

ha nagy keserveknek, az utolsók

csak egy eső az tyogó kotyvalékak, amelyet vérral almak írja tudna

Munkácsi Márk.

agát közska-

zedelemben van

felet szavazott ártására. Transzelem nem szűnt. l-nappal őli a sás sok helyütt a lehetetlenné teszi.

keleti letek

hét végére várdevező befejezése aláírása. is megállapítja, sikerült leküzdeni zési munkálatok

s tiltott ult meg a ellen Floreán,

sággal szíven viú sorsát. A levél Costineanu apja hogy még mielőtt fia borzalmas harútkodó Nicoreae-rtől fának ruerdezte a fiut, hortokába, azt monda adta azt neki. új ruhákat ka, hogy hívja fel et ezen körül-

Nicoreae multját gálat megindulá rendőri közegek indítottak be Nikozólag. Megállapalkozás nélküli énzősséggel rendben és zavartalanre, hogy honnan téséhez, a vádlott indig kiterő válaizárva, hogy Nihelkülete nyilvánneg a kettős önszott szerepében, sa alatt kisebb lohajtott végre. s elvetemült hajnek arra követges része lenne a halálában, mégis t, hogy Costinea-elhatározásukból és Nicoreae bümeggyorsította az

zeli napokban elot Nicoreae Flo-

gós passzívával ért egy magyar. Miskolcra jelenesszió már a föld. Sajtai Schwarz ényseregyességét szívéja egymillió

Nem kell többé szemüveg

Orvosi szakvélemény a kontakt üvegről, amely pótolja a szemüveget

Cluj-Kolozsvár, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt bejárta a világsajtót egy új orvosi felfedezés híre, amely fölöslegessé teszi a mai formájú szemüveg viselését és azt a szemhéjak alá alkalmazott üveglencsékkel pótolja.

Felkerestük dr. Ligetinc Somogyi Ilona kolozsvári szemorvosnőt, aki a napokban tért vissza közel egy éves külföldi tanulmányjáról, amelynek során Európa legnagyobb szemklinikáinak dolgozott és megkértük, ismeretes olvasóinkkal az új találmányt.

Nem új a találmány

A lapok sokatígérően harangozták be a láthatatlan szemüveget, amelyet nem az orrára tesz fel a szemüvegre szoruló, hanem egyenesen a szemére és így teljesen észrevétlenül kap pótlékot hibás fénytörésének kijavítására.

A kontakt üveg előnyei és hátrányai

Jóideig szüneteltek is az ilyen fajta kísérletek s csak amikor a híres weisbadeni Müller, a műszemek nagy-szerű gyártója kezdett újra foglalkozni kontakt üvegek előállításával, terelte rá a tudományos körök újabb figyelmét.

Tudjuk, hogy a szem a legérzékenyebb érzékszervünk. Ha csak láthatatlan porszemek jutnak szemhéjtyánk-ra, már pislogással védekezünk ellenük és könnyel mossuk le azokat.

viselése. A kontakt üvegeket jól érzéketlenített szemekre helyezik, úgy, hogy a kagylóba gyöngye konyhasó vizet töltenek s a betegnek így vízzel megtöltve kell a szemhéjai alá felügyeskednie az üveget.

A kontakt üveg a jövője, de nem a máé

Kétségtelen, hogy a kontakt üveg áldás az olyan beteg részére, aki csak

Aruló-e Stere, vagy hazafi?

Néhány adat Stere politikai pályafutásáról

Bucuresti-Bukarest, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Még ma is megódatlan rejtély az ország közvéleménye előtt annak a hajszának a tényleges indító oka, amelyek most már a nemzeti parasztpártból kiüldözték Constantin Sterét.

A liberális pártban

Stere a liberális pártban kezdte el politikai karrierjét, baráti szálak fűzték Bratianu Jonelhez és közismerten szoros kapcsolatai vannak egy a királyi udvarral, mint Stirbey herceggel.

Stere a háboruban

Midőn a koronatanács, Ferdinand király elnökele alatt úgy döntött, hogy Románia az entente oldalán vesz részt a háboruban, a nyíltan germanofil Stere a következő kijelentést tette:

Nem marad más hátra számomra, mint megmenteni azt, ami még menthető.

ilyen üveggel tud jólátásra szert tenni. Gyakoriak ugyanis az olyan szembe-tegségek, amelyek a szemhértya hegesedése folytán végleg megrontják a látást.

A jövő azonban a kontakt üvege. Ez a szemüveg láthatatlan, a szem mozgását minden irányban követi és kitűnő látáseredményt ad.

1916 augusztus 20-ikán Stere ezredesi uniformist öltött fel és ő lett a negyvezérkar jogi tanácsosa. Midőn a központi hatalmak elfoglalták Bukarestet, Stere állítólag a király és Bratianu Jonel tanácsára a fővárosban maradt, ahol a királyi vagyonok, valamint Stirbey herceg birtokainak felügyeletét is magára vállalta.

Hazafi és-hazaáruló

Besarabia csatlakozásában jelentős része volt. De hiába volt két napig egyfolytában Bukarestben, hiába tartott két nap alatt ötven beszédet, hogy rábírja a moldovai köztársaság hiveit, hogy a Regához csatlakozzanak, a német megszállás alatt tanusított magatartása miatt árulónak bélyegezték.

A hadbíróság elé állították, de az eljárást nem folytatták le ellene. 1921-ben Sorocaban részleges választások voltak, amelyen Sterét 32 ezer szavazattal választották meg a kormány jelöltjének 4000 szavazatával szemben.

Hátszegi Ernő

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött CZINK-nél Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánászi zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Strada Matei Millo 6.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

Pészachra hazatarthatnak a zsidó katonák. A kolozsvári ortodox hitközség eljárásának intervenciójára a kolozsvári hadtestparancsnokság rendeletet bocsátott ki, hogy a távolabbi helységeken lakó zsidó katonák a pészach ünnepeire való tekintettel már esőtörtökön hazatarthatnak. Ugyanitt közli az ortodox hitközség, hogy miután az ideiglenes szeder szombat estére esik, a hitközség rabbinátusa megfelelő utasításokat készített, amelyek a hitközség irodájában ingyen kaphatók.

Nemzetközi vasúti konferencia Odesszában. Moszkvából jelentik: Április 10-én Odesszában tartja értekezését az ötödik nemzetközi vasúti konferencia. A konferencia egyik legfontosabb napirendje az európa-ázsiai vasúti összeköttetések rendezése lesz. A konferencián 65 delegatus fog részt venni Japánból, Kinából, Franciaországból, Lengyelországból, Olaszországból, Csehszlovákiából, Svédországból, Belgiumból, Finnországból, Ausztriából, Észt- és Lettországból, Litvániából, a Szovjet-Unióból, stb. A konferenciára a keletkezeli és délmagyarországi vasúti igazgatóságok is elküldik megbízottait.

Országos vásár. Huedin (Bánffyuhnyad) április 14. és 15-ikére eső országos vására április 15. és 16-án lesz megtartva.

Két halottja és három súlyos sebesültje van egy párisi autókarambolnak. Párisból jelentik: Tegnap a francia fővárosban súlyos autókatasztrófa történt. A boulevard Haussmannon egy kanarodónál két egymással szembe száguldó automobil nagy lendülettel összeütközött. Mindkét automobil felborult és súlyosan megrongálódott. Az egyik autó soffitje rögtön meghalt, utasa súlyosan megsérült. A másik autón az egyik utas vesztette el életét és ezenkívül két másik társa életveszélyes sérülést szenvedett. A sebesülteket kórházba szállították.

Gaal Gábor előadása a Munkássegélyben. Csütörtök este nyolc órakor a Munkássegély Regele Ferdinand, volt Ferenc József-ut 107. szám alatti helyiségében „A polgári irodalom ellentmondásai” címen Gaal Gábor tart előadást. Belépődíj nincs. Vendégeket szívesen látnak.

Még 4 napig tart az IVETTE-hét

Baleset ért egy munkást a Zeppelin leszállásánál. Berlinből jelentik: Friedrichshafenből jelentik, hogy a Graf Zeppelin ötórás ut után visszaérkezett a légi kikötőhöz, de a rendkívül heves szélrohamok miatt két óra hosszat kellett manővrozni, míg sikeres leszállást végrehajthatott. Egyik leszállási kísérletnél a léghajót magasbaemelő szélroham a légi kikötő két emberét, akik társaikkal a tartóköteleket rögzíteni akarták, a léghajóval együtt elragadta. Egyiküket sikerült a léghajó gondolatjába felvontatni, a másik nagy magasságból lezuhant és súlyos sérüléseket szenvedett. A léghajó végül is délután három órakor kötött ki.

Apponyi Albert gróf Rómában. Rómából jelentik: Apponyi Albert gróf Egyiptomból Rómába érkezett. Mint ismeretes, Apponyi gróf bronchitisének gyógyítására tartózkodott Egyiptomban és most egészségesen tér vissza Budapestre.

HAGADAH kitűnő magyar vagy német fordítással, albumalaku 31x24 cm., óriásbetűkkel, 15 pompás egész oldalas színes képpel, finom és tartós kiállításban 200 lej (vidékre portó) az Uj Kelet könyvsztyályában.

Emigrációba vonult a londoni orosz kereskedelmi képviselő husz elbocsátott tisztviselője

London, április 8. Az orosz kereskedelmi képviselő husz elbocsátott tisztviselője felszólítást kapott a londoni orosz konzultól, melyben utasítja őket Anglia hét napon belüli elhagyására és az Oroszországba való visszatérésre, mert ellenkező esetben vagyonukat a

szovjet területén el fogják kobozni és in contumaciam halálra ítélik őket. A tisztviselők nem tesznek eleget a felhívásnak. Többjük máris kiváltotta a Nansen-utlevéletet s ezzel az orosz emigráció tagjává vált.

Két feleségét arzánnal tette el láb alól egy francia orvos. Párisból jelentik: Montpellierből jelentik, hogy a közeleli Laget falu orvosát, Bezierest, két feleségének aránylag rövid időközönként történt váratlan elhalálzásai miatt gyanúba vették. Névtelen feljelentések alapján a vizsgálat is megindult Bezieres ellen s ennek folyamán a két asszony holttesteit exhumálták és felboncolták. Mindkét boncolás eredménye meglepő. A holttestekben nagymennyiségű arzént találtak a boncoló orvosok. Bezierest letartóztatták.

Robbanás egy angol torpedórombolón. Londonból jelentik: Honkongból jelentik, hogy a kínai kikötő előtt horgonyzó Seroy angol torpedórombolón robbanás történt, mert a hajó alatt vízben uszó akna explodált. A hajó előre szén elhelyezett gépek kázanjai is felrobbantak s a torpedóromboló egész előrése súlyosan megrongálódott. Az explozióknak egy altiszt és négy matróz halálos áldozata van, négyen súlyosan megsebesültek.

A cluji „Gutenberg Dal- és Zeneegylet” 1930. április 13-án, vasárnap este fél 9 órai kezdettel, a román katedrálisban a következő műsorrall: 1. Adam: Nürnbergi baba. Előadja a Zenekar. A fuvarszólót Török Béla játssza. 2. Fráter Loránd: Ballada. Énekli a Dalkar. 3. Ketelbey: Ezüst felhő. Fantázia. Előadja a zenekar. 4. Kreutzer: Serenade. Énekli a Dalkar. 5. Porumbesen: Ballada. Hegedűszóló. zenekar kísérettel. A szólót Hanner Andor játssza. — Szünet. — 6. Liszt: Szerzeveti dal. Énekli a Dalkar. 7. Beriot: Scene de Ballet. Hegedűkoncert. zenekar kísérettel. A szólót Hochteit Rudolf játssza. 8. Dely: Férfiének. Énekli a Dalkar. A szólót énekli Simó Péter. 9. Ária a Tannhauser operából. Előadja a zenekar. A trombonszólót Vida György játssza. 10. Beethoven: Dícséret. Zenekar kísérettel énekli a dalkar. Kar-nagy: Dely Szabó Géza zeneszerző. — Belépődíj nincs. — Műsor megváltása kötelező.

Borzalmas bányámlás Franciaországban. Párisból jelentik: Saptandérből jelentik, hogy Castro-Urdiales közelében egyik szénbányában bányámlás negyven munkást eltemetett. A munkások egyike súlyos sérülésekkel a felszínre dolgozta fel magát, de a többiek sorsa ismeretlen. A mentési munkálatokat azonnal beindították. Eddig egy holttestet emeltek ki a beomlott bányából. Attól tartanak, hogy az eltemetett munkások feltalálásukkor már nem lesznek életben.

Tilos Oroszországban husvéti sütemények készítése. Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint a szovjetkormány a husvét alkalmával eltiltotta a pékeknek és cukrászoknak husvét sütemények készítését. Tilos a magánháztartásokban is husvéti tojások készítése. A zsidóknak is eltiltották a kovásztalan kenyér sütését.

Ford európai üzemenek építését befejezte. Londonból jelentik: Ford, amerikai autógyáros befejezte angliai gyára építését és megindítja az üzemet. Évi 200.000 autó gyártására és mintegy 12.000 munkás foglalkoztatására van az üzem berendezve. Ezzel kapcsolatban érdekesnek tartjuk megjegyezni, hogy Ford egy időben Szerbiában és Romániában is érdeklődött gyára elhelyezése végett, ami az angol gyár üzembelhelyezésével tárgyalanná vált.

Osztrák-francia döntőbírósi szerződés előtt. Párisból jelentik: A Petit Parisien szerint Schober osztrák kancellár április 28-án a francia fővárosban lesz s valószínű, hogy hivatalos tárgyalásai folyamán megkötí az osztrák-francia döntőbírósi szerződést.

Párisban is lakásinség van. Párisból jelentik: A párisi közsegtanács tegnapi ülésén a lakásinség megszüntetése érdekében 4 és félmilliárdos lakásépítési akció beindítását sürgették. A szónokok azt hangoztatták, hogy a francia fővárosban 80 ezer házat kellene építeni ahhoz, hogy a lakáshiányon segítsenek. Meg vagyunk győződve róla, hogy Párisban hamarosan segíteni is fognak a lakásinségen.

Berlinben letartóztattak egy kommunista író. Berlinből jelentik: Ernst Friedrich kommunista író, a Schwartze Fahne című lap szerkesztőjét lakásán és motoryachtján tartott kutatás után a rendőrség letartóztatta. A letartóztatásra a Reichswehr kebelében megindított szubverzív propaganda adott okot, melyben Ernst Friedrichnek is tevékeny része volt. A rendőrség nagymennyiségű iratot foglalt le az őrizetbe vett kommunista író birtokából.

Támadják a cseh kultuszminisztert. Prágából jelentik: A német lapok támadják a szociáldemokrata kultuszminisztert, kinek minisztersége alatt megtörténhetik, hogy a tiszta német lakosságú Reichenstadtban iskolát tartanak fenn hét tanítóval hét cseh gyermek számára.

Holtan találtak egy olasz bankárt. Milanóból jelentik: Ignazio Colorni-Rosenberg milánói bankárt a Milanó-Comó vasútvonalon holtan találták. A holttest lábait a vonat többi lemezszelvéte. Az a feltevés, hogy az idős bankár egyik vasúti kocsiából át akart menni a másikba s közben szélütést kapott s kibukott a vonat kerekai alá.

„Fasiszta Olaszország” címen tart folyó hó 11-én, pénteken este 8 órai kezdettel Halász József publicista előadást a Magánalkalmazottak Szakszervezetében, Str. Cogălniceanu (volt Farkas-utca) 7. szám alatt. A teljesen díjtalan előadást vita követi.

Tizenöt ezer kilométeres utra indul a Zeppelin. Berlinből jelentik: A Wolff távirati iroda friedrichshafeni tudósítójának közlése szerint a Graf Zeppelin május tizedikén 15 ezer kilométeres utra indul s ez alkalommal az egyetlen is át fogja repülni. Az utasok legnagyobb része ezen az uton amerikai és spanyol újságírókból kerül ki.

Grác mellett egy repülőgép az áramvezetékbe ütközött. Grácból jelentik: Az A 74 utasszállító repülőgép a város határában leszállás közben magasfeszültségű áramvezetékbe ütközött. A szerencsétlenség az áram gyors kikapcsolásával sikerült elhárítani.

Gépfegyvertűz menekülni akaró orosz parasztkra. Varsóból jelentik: A lapok jelentései szerint az orosz határ mentén újabb parasztmészárlás volt. A G. P. U. emberei 150 lengyel területre menekülni akaró orosz parasztot gépfegyvertűzzel megöltek.

Változékony idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint egyelőre még változékony, kissé hűvös időjárás várható, később javulás valószínű. A hőmérséklet Budapesten ma délben 9° Celsius.

Pacelli bíboros — a vatikáni bazilika örökös főpapja. Rómából jelentik: Pacelli bíboros, pápai államtitkár tegnap avatták fel a diplomáciai kar jelenlétében a vatikáni bazilika örökös főpapjává.

Minisztertanácsot tartott a német kormány. Berlinből jelentik: A birodalmi kormány tegnap minisztertanácsot tartott, amelyen agrárkérdésekkel foglalkoztak. A mezőgazdaság védelmére hozandó intézkedések létesítésének sorrendjét a mai folytatolagos minisztertanácson állapítják meg.

ZSIDO KÖZÉLET

Balfour-gyászünnepe Besztercén. Impozáns gyászünnepe keretében adózott lord Balfour emlékének a besztercei zsidóság. A cionista helyiesoport által rendezett gyászünnepe a Hoffmann-szálloda nagytermében zajlott le, amelyet zsufolásig töltött meg ez alkalommal a zsidóság nagy tömege. Az ünnepeket Schwartzberger Lázár somér karmester vezette be a K'el molé rachammimmal, amelyet a Somér énekkar „Kadru-kadru” gyászszövege követett. Dr. Halberg Gyula a Zs. N. Sz. helyiesoportjának elnöke magasroptú gyászbeszédben méltatta lord Balfour érdemeit. Halberg Gyula dr. javaslatára a gyászoló gyülekezet részvétlétáratot megszött az angol kormányhoz. Az ünnepeket a Hatikvah akkordjai mellett nyert befejezést.

Megalakult a KKL besztercei munkabizottsága. A napokban tartotta alakuló gyűlését a besztercei munkabizottság. A gyűlést dr. Adler Hermann helyiesoportelnök nyitotta meg, majd Székely Sándor titkár ismertető előadást tartott a KKL-ről. Klein Józsefné, az Aviva elnöknője javaslatára a következő tisztikart választották meg: Elnök: dr. Adler Hermann, KKL biztos: Székely Sándor, pénztárnok: Klein Józsefné, csoportbiztosok: Zibener Szerén (Aviva), Klein Mózes (Barissza), Láng Izsó (Ivria) és Székely Sándor (Somér).

A Kolozsvári Ifjúsági Blokk ma este hirdetett gyűlést holnapra, csütörtök este halasztotta. A gyűlés a Salom-páholyban lesz megtartva.

4 Csodacsomag husvétrá

1. Gyermekeknek:

1 kifestő könyv, 1 Varázskönyv, 1 német vagy magyar képeskönyv, 1 kárton játékkártya mesejátékkal, 1 mulatságos ugrifigura, 1 doboz Günther Wagner-féle Pastell 6 darabos, 1 fém írónhegyező, 1 2-es Stadler írón, 1 kis japán levelező, 1 boríték préselt kép, 1 iv levonó kép, 2 fűzet, 1 Faber tollszár alumínium hegygyel, 1 husvétli csirke.

Összesen 15 drb.: 133.— Lei.

2. Mindenkinék:

1 l-a. töltőtoll valódi 14 karátos arany hegygyel, 1 üveg Wattermanns töltőtoll tinta, 1 mappa levélpapír (10 papír, 10 boríték), 1 block-notes, 1 Kohinoor zsebirón, 1 jó Galalith írónvédő, 1 gummi tolltörölő, 1 puha Speck törölógummi, 10 darab művészlap, 1 husvétli csirke.

Összesen 29 drb.: 233.— Lei.

3. Leányoknak, asszonyoknak:

1 gramofonlemez modern tánczenével, 2 japán porcellánfigura, 1 mappa bélelt levélpapír (10 papír, 10 boríték), 1 háztartási könyv, 1 Hardtmuth-féle toll és írón egy fémtokban, 1 üveg Pelican tinta, 1 üvegtintatartó, 1 csiszolt üvegáttálca, 1 puha Speck radír, 1 szalmafonatu japán fogvájó doboz, 1 boríték japán nyíló virág, 1 színes fememál kaktusz állvány, 1 dupla fayence kaktusz cserép, 10 drb. művészlap, 1 husvétli csirke.

Összesen 25 drb.: 333.— Lei.

4. Férfiaknak:

1 drb. l-a. töltőtoll valódi 14 karátos arany hegygyel, 1 üveg Wattermanns töltőtoll tinta, 1 gummbélyegvedvesítő, gummiszivaecsal, 2 drb. 60 lapos pepita fűzet, 1 kék-vörös Faber Kosmos írón, 1 Galalith írónvédő színes, 1 Galalith írónhegyező, 1 csiszolt-üveg hamutál, 1 bőrutánzatu notesz, 1 Galalith zsebirón bridge kockákkal, 1 fémvonalzó, 1 nagy Speck törölógummi, 1 tubus Pelicanol, 1 mappa elegáns bélelt levélpapír (10 papír, 10 boríték), 1 husvétli csirke.

Összesen 16 drb.: 433.— Lei.

Utánvétellel portóval, vagy előre fizetve franco küldi
LEPAGE, Kvár.

Hirdessen az Uj Keletben

!„TSUVÁTENU”!

Nem a Shaw-bizottság jelentése a fontos s nem az angolok, vagy mások véleménye a fontos, hanem az, hogy mit csinálunk mi.

Váltson meg egy dunam földet Erec Jiszráelben!

!„A mi válaszuk”!

NOB
Husvétli fűszerárut és sebben v
SPÉTER M
Piata M. Viteazul (v)
Vilányorőre berende
dar

ÉLET

Besztercén. keretében kének a besz- helyesoport epely a Hoff- ben zajlott le, meg ez alka- tömege. Az Lázár somér K'el molé ra- omér ennekar követett. Dr. Sz. helyieso- ptú gyászbe- four érdemeit. atára a gyá- táviratot me- yhoz. Az ün- djai mellett

tereci munka- artotta alaku- munkabizott- ermann helyi- g, majd Szé- tétó előadást Józsefné, az ára a követ- KKL biztos- ok: Klein Jó- fbener Szerén risszia), Lang ndor (Somér).

Blokk ma es- olnapra, esű- A gyűlés a gartáva.

husvétel

Varázskönyv, gyar képes- kkártya me- gos ugrifigu- Wagner-fé- 1 fém írón- 1 kis riték préselt p. 2 füzet, 1 inium hegy- e. 133.— Lei.

li 14 karatos veg Watter- ta, 1 mappa 10 boríték), hinoor zseb- írónvédő, 1 puha Speck rab művész- e. 233.— Lei.

oknak: odern táncze- llánfigura, 1 apir (10 pa- 1 háztartási h-féle toll és 1 üveg Peli- tartató, 1 esi- itaha Speck ra- japán fogva- japán nyíló mail kaktusz ence kaktusz szlap, 1 hus- b.: 333.— Lei.

valódi 14 ka- 1 üveg Wat- inta, 1 gum- ummiszivaes- pus pépita fü- aber Kosmos nvédő szines, v. 1 csizolt- utánzatu no- birón bridge malzó, 1 nagy 1 tubus Peli- áus bélelt le- 10 boríték), 1 b.: 433.— Lei. re fizetve franco

Keletben

nk"1

Az Uj Kelet ankétja a zsidó Diáksegélyről.

Melyik a fontosabb

Hegedüs Nándor képviselő és dr. Lévai Béla nyilatkozatai

Cluj-Kolozsvár, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A zsidó diáksegély érde- kében megindított ankétunk országsszer- te megmozdította a zsidó társadalmat. A kolozsvári egyetemen tanuló zsidó diákok segélykialtása általános visz- hangra talált és már kibontakozóban van egy nagyszabású akció, amely a zsidó diákság veszélyben forgó egzisz- tenciájának megmentésére irányul. A mai számunkban dr. Hegedüs Nándor országgyűlési képviselő és dr. Lévai Béla a nagyváradi zsidó társadalom e két kimagasló egyénisége emeli fel szavát Erdély zsidóságához, a zsidó diákkérdés ügyében.

Hegedüs Nándor parlamenti képviselő:

— Mi sem természetesebb, minthogy szeretettel látok minden akciót, amely az erdélyi zsidó diákság nyomorán eny- hit és módot ad az ifjúságnak, hogy itt- hon tanulhasson. Ez a mozgalom — ha intézményes keretet ölt is — nem lehet politikai jellegű és kizárólag szociális tendenciát szolgálhat. Minden zsidó kar- ritatív, vagy társadalmi akciótól távol kell tartani a politikai színezetet.

— A jövőendő zsidó intelligencia nem éhezhet, vagy nem ehet „napokat”. Kell bizonyos szervezet, mert az adakozás eredményesebb, ha jó kézben látjuk a mozgalmat. En évek óta fizetek Nagy- várdon havonta Zsidó Menza tagsági díjat, de fogalmam sincs róla, hogy ki eszik ezért ebédet. Kétségkívül becsüle- tes helyre jut a pénzem, mégis sokkal megnyugtatóbb volna, ha a zsidó kar- ritatív intézményeknek egységes szerve- zete volna, amelyben magyar-zsidó, nem zeti-zsidó, ortodox, neolog egyaránt résztvenne.

— A zsidó jótékonyági pénzek elfor- gacsolódnak. Az én irodámban — bizo- nyára más zsidó embernél is — egy- mást érik a pénzbeszedők, akik külön- féle zsidó célokra gyűjtöttek: nép- könyha, menza, árvaház, vallásos egy- leték és az ember akármilyen adakozó is, unja és idegességgel nézi ezt az örökös kilneselést. Meg kellene találni a zsidó jótékonyág koncentrációjának módját, egységessé kellene tenni az ada- kozást, hogy az ne legyen teher, hanem szociális adó, amelyből mindenhova jutna. Persze ez csak egy ötlet, kíván- ság. Tudom, hogy megvalósítani nehéz, de a diákakció kapcsán mégis eszembe jut. Egy ilyen egyetemes organizáció vehetné kezébe a diáksegélyt is.

— Havonként megszokott nálam je- lenni egy öreg hitsorsos testvérem, is- merem jól, nagyon becsületes veterán és beinkasszál tőlem bizonyos összeget, mondván: szegény talmudtudósok fenntar- tására kell ez. Legutóbb felemelte ezt a hópénzt. Megduplázta. — Nem gon- dolja, kedves bácsikám — mondtam neki —, hogy ez egy kiesít sok lesz? Sok helyre kell ám fizetni, nem győzőm. Elősoroltam neki rengeteg társadalmi és tagsági kötelezettségeimet. Végighal- gatta és aztán így felelt: — Egyik sem olyan fontos, mint ez, amire én kérem. Ez a legnagyobb mieve: a talmuddal foglalkozni.

— Félek, hogy ez az egyetemes szerve- zetet is azon fog megdölni, hogy melyik a fontosabb.

Dr. Lévai Béla, Oradea-Mare:

— Az Erdélyi Zsidó Diáksegélyben az a hézagpótló intézményt, amelynek feladata nemcsak az egyszerű pénzbeli támogatása az arra ráutaltaknak, ha- nem kötelessége a tanuló irányítása is. Idetartozik elsősorban a pályaválasztás kérdése, amit arra hivatott pedagógu- sok és kiténő orvosok fognak irányi- tani, ami által elérjük azt, hogy min- denki arra a pályára menjen, amely adottságainak legjobban megfelel. Ez elsősorban meg fogja gátolni a szellemi proletáriátus további elterjedését, mert minden garancia meg lesz arra nézve, hogy az e célra kiválasztottak főiskolai tanulmányaik elvégzésével rátermettségük- nél és képességükkel fogva boldo- gulhassanak.

— Egy másik fontos feladat, hogy az Erdélyi Zsidó Diáksegély társadalmi

nyomatékánál fogva hathatósabban közreműködjen abban az irányban, hogy diákjainknak megadassék a mód, hogy a törvény rendelkezéseinek megfelelően a belföldi főiskolákon nyugodtan foly- tathassák tanulmányaikat és ezáltal

KÖZGAZDASÁG

A pénzügyigazgatóságoktól kell kérni az italmérési engedélyeket

A pénzügyminisztérium 3 napon belül kiadja az engedélyeket

Bucuresti-Bukarest, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy a kormány radikális változásokat készül eszközölni az italmérési engedélyek ki- állításának eddigi rendszerén. A pénzü- gyminisztériumtól nyert értesülésünk szerint már előkészület alatt áll az ide- vonatkozó szabályzat módosítása. A módosítás értelmében az italmérési en- gedélyek kiállítására vonatkozó kérése- ket egyenesen a pénzügyi hatóságokhoz kell benyújtani. A pénzügyigazgatósá-

megakadályozzák a külföldi főiskolákra való özőnlést, amely a szerencsétlen gaz- dasági viszonyok folytán sokszor a leg- nagyobb nyomorba tasztítja diákjainkat.

— Az egyesületnek országos keretek között való megalakulása az általános érdekek figyelembevételével olyan első- rendű szükséglet, amelyhez akár anya- világ, akár erkölcsileg minden zsidónak tehetőségén felül kell hozzájárulnia, ha azt akarjuk, hogy a jövő generációt az emberiesség és a szeretet jegyében fel- nevelhessük.

gok feladata lesz annak megállapítása, hogy a kéréshez csatolt akták rendben vannak-e és hogy az a helyiség, amely számára az engedélyt kéri, megfelelő-e a törvényes körülményeknek.

A vizsgálat eredménye alapján a pénzügyigazgatóságok a kéréseket meg- felelő véleményezéssel felterjesztik a pénzügyminisztériumhoz, amely legkés- sőbb három napon belül ki fogja álli- tani az engedélyeket.

Huszmillió lej passzívával kényszer- egyezséget kért a Biró Andor cég

A cég ötven százalékos kvótát ajánlott fel hitelezőinek

Cluj-Kolozsvár, április 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az évek óta tartó gazdasági krízis, amely egész kereske- delmi és ipari életünket aláaknázza, most kezdti teljes mélységében éreztetni romboló hatásait. A győnge és kevésbé megalapozott cégek után, amelyeket már első érintésre elsodort a krízis vi- hára, sor került most a régi, szolid és évtizedek becsületet munkájával megalapozott komoly cégekre is. Egy ilyen régi kolozsvári cégnek a megrendülése- ről kell most beszámolnunk. Biró Andor kolozsvári textilnagykereskedő a tegnapi napon kénytelen volt fizetéseit beszüntetni és kényszer egyezséget ké- resni fordulni hitelezőire. Ez a hír, an- nak ellenére, hogy a beavatott kereske- delmi körök már hetek óta aggodalom- mal figyelik a Biró cég nehéz küzdel- mét, meglepetés erejével hatott a ko- lozsvári piacon. A Biró Andor-cég egyike Kolozsvár legnagyobb textil engros-üzleteinek, amely több mint husz esztendőre működik és ezen két- évtizedes becsületet munkával nemcsak a belföldi, de a külföldi kereskedők és gyárosok bizalmát is százzszázalékosan kiérdemelte. E két évtized alatt a Biró Andor-cég minden kötelezettségének a legpontosabban eleget tett és általában úgy ismerték, mint a legszilárdabb alapon álló kereskedelmi vállalatok egyikét. A cég főnöke, Biró Andor, je- lentős vezetőszerepet tölt be Kolozsvár társadalmi életében, alelnöke a kolozs-

vári ortodox zsidó hitközségnek és éve- ken át áldozatkész elnöke volt a Hag- gibbor sportegyesületnek.

Két év óta azonban a céget sorozatos csapások érték. Milliós kinnievőségek lettek dubiózák, ezenkívül a textilanya- gokban bekövetkezett áresések is jelen- tős veszteségeket okoztak. Volt egy idő, amikor a Biró-cég passzívai megköze- lítették a 40 millió lejt. Biró Andor azon- ban a kétségbeesett energiájával próbálta menteni cégének presztízsét és nagyszabású leépítésekkel, valamint egyéb akciókkal sikerült a passzívát majdnem a felére csökkenteni. A teljes szanálás azonban lehetetlenségbe ütkö- zött. Hogy a végleges összeomlás elke- rülhető legyen, Biró Andor elhatározta, hogy kényszer egyezséget kérsen fordulni hitelezőire. A passzívák ösz- szege körülbelül huszmilliót tesz ki, míg az aktívák összege meghaladják a tizmilliót. A cég 50 százalékos kiegye- zési kvótát ajánlott fel hitelezőinek.

Teljesen biztosra vehető, hogy Biró Andornak sikerülni fog rövidesen hite- lezőivel kiegyeznie, annál is inkább, mert a külföldi hitelezők, ismervé a cég évtizedes szoliditását, a legnagyobb jó- akarattal kezelik az ügyet. A kolozs- vári kereskedőtársadalom vezetői igaz szolidaritással állottak Biró Andor mel- lé és mindent elkövetnek, hogy ez a jó- nevéű cég a legrövidebb időn belül is- mét megkezdhesse működését a kolozs- vári piacon.

A kereskedelmi utazók világhongressz- susa. Bécsből jelentik: Az utóbbi na- pokban zajlott le Bécsben az ipari és kereskedelmi utazók világhongresszusa, amelyen a romániai utazók szindikátu- sának képviselőiben N. Sternberg vett részt. A romániai utazók szindikátusa- nak tagjai vasárnap megtartott gyüle- sükön részletesen foglalkoztak a bécsi kongresszusról szóló jelentés kérdéseivel. N. Sternberg részletes beszámolót tartott a bécsi kongresszus lefolyásáról, amelyen számos problémát tárgyaltak meg az utazók érdekeivel kapcsolatosan. A kongresszus által hozott határozato- kat Románia delegátusain kívül az ösz- szes országok képviselői magukévé tet- ték. A román delegátus passzivitását az- zal magyarázta, hogy mielőtt csatlakoz- na a határozatokhoz, meg kell tárgyal- nia azokat az ország utazóinak szerve- zeteivel. A kongresszuson panasz hang- zott el Románia ellen egyes delegátu- sok részéről mégpedig az irányban, hogy a román állam nehézségeket gör- dít a külföldi utazók munkája elé. N. Sternberg válaszában kifejtette, hogy sem a multban, sem a jövőben Romá- nia ellen tett felszólalások nélkülöznek minden alapot, mert sem a multban, sem a jövőben a román állam semmi- lyen értékben nem nehezíti meg az uta-

zók munkáját az országban. Különösen a jövőre áll ez fenn, mert a kölcsönös megegyezések folytán biztosítva van a külföldi utazók zavartalan útja Romá- nia területén. Az országos szindikátus gyűlésén élénk vita fejlődött ki a bécsi kongresszuson részt vett delegátus je- lentése körül és elhatározták az ország- ban működő összes szervezettek összehi- vását az utazók szövetségének megalakítása érdekében.

Az agrárliga a költségvetés redukál-ását és az exportilletékek megszünte- tését kéri. Bukarestből jelentik: Az agrárliga vasárnap délelőtt gyűlést tar- tott, amelyen Garoflied volt földműve- lésügyi miniszter, a liga elnöke is fel- szólalt. Kijelentette, hogy az ország nem tudja viselni a jelenlegi költség- vetést, amely az autonóm intézetekkel együtt 58 milliárd lejt tesz ki. A szin- kurákat meg kell szüntetni és le kell építeni az összes felesleges polgári és katonai tisztviselőket. 1923-tól 1928-ig 100 ezerrel szaporodott a köztisztvise- lők száma. A közigazgatási reform jó- lehet, de 1 milliárd lejt költséget igényelt. Mire való a sok liceum, akadé- mia és egyetem, ha nem tudjuk megfe- lélően támogatni őket. Ha a költségve- tést redukálják, ugy a kivételi illetékek leszállításának semmi sem áll útjában.

Elsőrendű hajózási vállalat

Kolozsvárra megfelelő tapasztalattal ren- delkező, reell és eredményes képviselőt vagy hivatalnokot keres. Részletes aján- latok „Jövő Rbt 1216” jelige alatt Ru- dolt Mosso S. A. hirdetési irodába Ti- misoara I., Strada Mercy 2 alá kéretnek.

Szabályozzák az autóbusszorgalmat. Bukarestből jelentik: A közlekedésügyi minisztériumban tegnap értekezlet volt, amelynek tárgyát az autóbusszorgalom- nak a szabályozása képezte, különösen azokon a vidékeken, ahol nincs megfe- lelő vasuti közlekedés. Ez alkalommal elhatározták, hogy pályázatot hirdet- nek mindazokra az autóbusszjáratokra, amelyekre eddig nem adott ki törvényes koncessziót a posta. Valamely vonaira csupán egyetlen vállalkozónak adnak koncessziót. Az ajánlatokat a kihirdet- tétől számított tizenöt napon belül kell a posta vezérigazgatóságához benyuj- tani. A koncesszionáriusok a közleke- désügyi minisztériumnak fizetett ille- tékeken kívül kötelesek lesznek ingyen szállítani a postacsomagokat és levele- ket.

Ivar Krüger Bukarestben. Bukarest- ből jelentik: Ivar Krüger, a svéd gyu- tatróoszt világhírű elnöke április végén a fővárosba érkezik. Hír szerint Krü- ger bukaresti útja kapcsolatban áll a mezőgazdasági hitelintézet felállításá- nak tervével és azokkal a tárgyalások- kal, amelyeket a kormány a telefon kon- cessionálásra vonatkozólag külföldi pénzesoportokkal folytat.

A WIZO-KKL bazár előtt

A Keren Kajemet és a WIZO közösen egy bazár felállítását határozták el Te- mesváron. Ilyen bazár évek óta nagy- szerű eredményeket hoz a regátban és szép összeggel gazdagítja a földvásárló Alapot. Teljesen átment a köztudatba és a közönség várja megnyitását és vá- sár képét mutatja állandóan, a megnyi- tástól a bezárásig, olyan nagy a forgal- ma. A bazárban minden létező dolog kapható, kezdve a gyermekjátékszer- kőtől, sporteikkek, kézimunkák, nippel, ruhaneműek, élelmiszerek, szóval min- den, ami szükséges, fogyasztási, avagy luxus-cikk.

Erdély is elérkezett a földért folyta- tott harcában ehhez az új metódushoz és ma, amikor fontosabb, mint valaha, hogy a földalapot megfeszített munká- val, minden erőnkön felül is, jövedelem- hez juttassuk, rendkívül fontos, hogy ez az első próbálkozásunk sikerrel jár- jon. Első feltétel a sikerhez, hogy meg- felelő bazár tárgyait legyenek, ame- lyeket asszonyainktól várunk el első- sorban. Minden házban van egy nélkülözhető szép tárgy, egy kézimunka, egy porcellán, vagy ezüst, kinek-kinek vi- szonyaihoz alkalmazva. A tapasztalat szerint gyermekruhák és kötények és általában minden fajta gyermekszük- ségleti cikke örövendek keresletnek.

A bazár pár napig fog csak tartani, június elején. Rövid az idő és komo- lyan meg kell kezdeni a tárgyak össze- gyűjtését. Vannak asszonyok, akik vál- lalták a gyűjtést, jární fogunk mind- azokhoz a házakhoz, ahol remélünk kapni valamit. Ez uton kérjük az asszo- nyokat, ne zárkózzanak el, hanem ad- janak jó szívvel és szeretettel, mert a cél a legnemesebb és legfontosabb: Föld- det szerezni azoknak, akiknek számára nincs hely a világon.

Ezt célozza a mi munkánk. Kiben ne élne a vágy, segíteni embertársán és amit ide áldoz, nemcsak az egyes embe- rek, de az összességnek, a népek is ad- ja és ez a legtöbb és legnagyobb cse- lekedet. Meggyőződéssel és azzal a hit- tel indulunk utunkra, hogy nem akad majd senki, aki rideg szívvel elzárkózna előlünk. Ezuton hívjuk fel körzetünk, Szatmár, Máramarossziget, Dés, Szamos- ujtvar, Torda asszonyait, kezdjék el a bazártárgyak gyűjtését és azt legkésőbb április 25-ig a KKL címére, Cluj, Str. Baron L. Pop 10., küldjék be.

A WIZO kolozsvári körzetének ve- zetősége:

Özv. Wertheimer Samuné sk. Dr. Szőnyi Gézané sk. Weinberger Nándorné sk.

BÁRHOL MEGJELENT KÖNYVET MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

Hirdessen az Uj Kelet-ben

של פסח
Husvétii fűszerárut és italokat legelőny- sebben vásárolhat
SPÉTER MÓZESNÉL
Piata M. Viteazul (v. Szóchenyi-tér) 12.
Villanyerőre berendezett kávépergélő és daráló

